

Utbildningsutskottets betänkande 2025/26:UbU1

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2026 inom utgiftsområde 16, som uppgår till ca 107 miljarder kronor. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om godkännanden och bemyndiganden. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:1 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

20 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Budgetprocessen i riksdagen	6
Betänkandets disposition	7
Utskottets överväganden.....	8
1 Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 16	8
Utskottets bedömning	12
2 Statens budget inom utgiftsområde 16	14
Utskottets ställningstagande.....	15
3 Barn- och ungdomsutbildning	16
Utskottets ställningstagande.....	29
4 Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola	32
Utskottets ställningstagande.....	36
5 Universitet och högskolor.....	38
Utskottets ställningstagande.....	52
6 Forskning.....	53
Utskottets ställningstagande.....	59
7 Anslag för gemensamma ändamål.....	61
Utskottets ställningstagande.....	62
Särskilda yttranden	63
1. Statens budget inom utgiftsområde 16 (S).....	63
2. Statens budget inom utgiftsområde 16 (V)	65
3. Statens budget inom utgiftsområde 16 (C)	67
4. Statens budget inom utgiftsområde 16 (MP)	68
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	71
Propositionen	71
Motioner från allmänna motionstiden 2025/26	73
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	75
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.....	82

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 16

a) Anslagen för 2026

Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 16 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 16 punkt 16 och avslår motionerna

2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 5,

2025/26:3169 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkandena 17, 20 och 24,

2025/26:3365 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 9,

2025/26:3518 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkandena 1 och 4,

2025/26:3746 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) och

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkandena 1, 23, 24, 27, 62, 68, 71, 82, 86, 89 och 90.

b) Godkännanden och bemyndiganden

Riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom råvaror under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Raw Materials) på högst 380 000 kronor,

2. bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till Centre Européen de Calcul Atomique et Moléculaire (CECAM) på högst 380 000 kronor,

3. bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:6 Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom klimatområdet under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Climate-KIC) på högst 150 000 kronor,

4. bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:6 Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom livsmedel under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Foods) på högst 1 200 000 kronor,

5. godkänner att regeringen under 2026 beslutar om medlemskap i den belgiska juridiska personen EUTOPIA internationale vereniging zonder winstoogmerk (EUTOPIA IVZW) och bemyndigar regeringen att under 2026–2035 för anslagen 2:7 Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive 2:8 Göteborgs universitet: Forskning och

utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift för universitetet på högst 1 000 000 kronor,

6. godkänner att regeringen under 2026 beslutar om medlemskap i Science Business Bryssel och bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:16 Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift på högst 200 000 kronor,

7. bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom råvaror under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Raw Materials) på högst 380 000 kronor,

8. bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom hälsa under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Health) på högst 320 000 kronor,

9. bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom it-området under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Digital) på högst 420 000 kronor,

10. bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:20 Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom råvaror under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Raw Materials) på högst 380 000 kronor,

11. godkänner att regeringen under 2026 beslutar om medlemskap i den belgiska juridiska personen European University for Customised Education Association internationale sans but lucratif (EUNICE AISBL) och bemyndigar regeringen att under 2026–2035 för anslagen 2:21 Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive 2:22 Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift för universitetet på högst 700 000 kronor,

12. bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget 2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor besluta om kapitaltillskott till holdingbolag vid universitet och högskolor för finansiering av verksamhet som syftar till att främja kommersialisering av forskningsresultat och innovationer, inklusive idébanksmedel, på högst 52 000 000 kronor,

13. bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om bidrag till European Spallation Source ERIC (ESS) på högst 470 000 000 kronor,

14. bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om medlemsavgift till det gemensamma företaget för ett europeiskt höggpresterande datorsystem (Euro-HPC) på högst 25 000 000 kronor,

15. bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om kapitaltillskott till EISCAT AB på högst 5 000 000 kronor,

16. bemyndigar regeringen att under 2026 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 16 punkterna 1–15 och 17.

Stockholm den 4 december 2025

På utbildningsutskottets vägnar

Fredrik Malm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Malm (L), Anders Ygeman (S)*, Patrick Reslow (SD), Kristina Axén Olin (M), Linus Sköld (S)*, Robert Stenkvist (SD), Caroline Helmersson Olsson (S)*, Johanna Rantsi (M), Jörgen Grubb (SD), Rose-Marie Carlsson (S)*, Oliver Rosengren (M), Isabell Mixter (V)*, Mathias Bengtsson (KD), Niels Paarup-Petersen (C)*, Anders Alftberg (SD), Camilla Hansén (MP)* och Niklas Sigvardsson (S)*.

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2025/26:1 i de delar som gäller utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2025/26. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2026 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2026 för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning till 106 936 696 000 kronor (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64–65). I detta betänkande föreslår utbildningsutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut. Lagförslag som har en tydlig anknytning till statens budget ska också ingå i beslutet (11 kap. 18 § fjärde och sjätte styckena riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Regeringen ska enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) lämna en redovisning i budgetpropositionen av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 16 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. I avsnitt 2 behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 16. I avsnitten 3–7 återges det närmare innehållet i budgetpropositionen och i motionerna. Dessutom redovisar utskottet sina ställningstaganden till regeringens förslag och samtliga motionsyrkanden. I avsnitt 5 tar utskottet också upp det tillkännagivande som redovisas i budgetpropositionen inom utgiftsområde 16.

Utskottets överväganden

1 Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 16

Utskottet har granskat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 16 i budgetpropositionen. Liksom tidigare är tydlighet och ändamålsenlighet utgångspunkten för utskottets granskning. Granskningen omfattar hela resultatredovisningen för utgiftsområdet. Nedan återges kortfattat resultatredovisningen i de delar som är relevanta här. Därefter följer utskottets bedömning av resultatredovisningen och av regeringens bedömning av måluppfyllelsen utifrån de valda indikatorerna. I första hand redogörs för och kommenteras mål, indikatorer, resultat och måluppfyllelse på utgiftsområdets övergripande nivå. Därutöver berörs särskilt resultatredovisningen för verksamhetsområdet Forskning, som är det område som har ändrats mest jämfört med föregående år.

Propositionen

Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområdet Utbildning och universitetsforskning omfattar områdena Barn- och ungdomsutbildning, Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola, Universitet och högskolor samt Forskning. I utgiftsområdet ingår även myndigheter inom de nämnda områdena. Vidare ingår bl.a. medlemsavgifter till Unesco, verksamheten vid Svenska Unescorådet och finansieringen av internationella kunskapsmätningar och utbildningsstatistik.

Mål för utgiftsområdet

Målet för utgiftsområdet är att Sverige ska vara en framstående kunskaps- och forskningsnation som präglas av hög kvalitet.

Resultatredovisning för utgiftsområdet

De indikatorer som regeringen valt ut för att mäta måluppfyllelsen inom utgiftsområdet på en övergripande nivå är

- andel barn i förskola jämfört med OECD-länder
- resultat i de internationella undersökningarna Pirls, Timss och Pisa
- likvärdighet i svensk skola utifrån de internationella undersökningarna
- befolkningens uppnådda utbildningsnivå
- vuxnas deltagande i utbildning
- andel unga som varken arbetar eller studerar

- utbildningsinriktning bland kvinnor och män med eftergymnasial utbildning
- sysselsättning efter avslutad utbildning.

Indikatorerna för att mäta måluppfyllelsen på en övergripande nivå för utgiftsområdet överensstämmer med föregående år. Dessa övergripande indikatorer kompletteras med ett antal mer specifika indikatorer som mäter måluppfyllelsen för områdena Barn- och ungdomsutbildning, Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola, Universitet och högskolor respektive Forskning.

Som komplement till de ovannämnda indikatorerna på den övergripande nivån använder regeringen bedömningsgrunden en väl fungerande och hållbar kompetensförsörjning samt investeringar i forskning och utveckling (FoU). Enligt regeringen utgör detta förutsättningar för att Sverige ska vara en framstående kunskaps- och forskningsnation. Utvecklingen av kompetensförsörjningen följs i likhet med föregående år upp med följande indikatorer:

- sambandet mellan andelen arbetslösa och andelen lediga jobb
- förvärvsgrad och matchad förvärvsgrad efter utbildningsnivå
- arbetsgivarens bedömning av kompetensförsörjningen och framtida kompetensförsörjning.

Följande indikatorer, vilka är nya för i år, används för att följa förändringar när det gäller FoU:

- investeringar i FoU som andel av BNP
- forskningens genomslag.

För att analysera hur framstående Sverige är som kunskaps- och forskningsnation gör regeringen jämförelser med andra länder. Huvuddelen av de indikatorer som används för uppföljningen av det övergripande målet för utgiftsområdet bygger på internationell statistik, främst från Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och Eurostat. I resultatredovisningen på den övergripande nivån är det fyra av tio diagram som redovisar resultat i tidsserier som är tio år eller längre. Resultaten i tabeller och diagram presenteras i de flesta fall efter kön. De senaste uppgifterna avser i allmänhet 2023 eller 2024.

När det gäller verksamhetsområdena Barn- och ungdomsutbildning, Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola samt Universitet och högskolor är indikatorerna desamma som föregående år. När det gäller verksamhetsområdet Forskning är tre av sex indikatorer nya. Det är i allmänhet lika många tabeller och diagram med långa tidsserier som förra året och i flera fall har tidsserien kompletterats med ytterligare ett år.

Utbildningsutskottet har tidigare framhållit att det är angeläget att få en samlad redovisning av skolans personalsituation (bet. 2014/15:UbU1). Regeringen lämnar därför i budgetpropositionen en särskild resultatredovisning av lärar- och förskollärarsituationen i de skolformer som ingår i skolväsendet

samt i fritidshemmet. Jämfört med förra årets redovisning har endast mindre justeringar gjorts i detta avsnitt när det gäller indikatorer, tabeller och diagram.

Regeringens bedömning av målpuppfyllelsen

I sin bedömning av målpuppfyllelsen kommenterar regeringen de flesta indikatorer och resultat som redovisas på den övergripande nivån inom utbildningsområdet samt de fem indikatorer som är kopplade till bedömningsgrunden en väl fungerande och hållbar kompetensförsörjning samt investeringar i FoU.

Regeringen bedömer sammantaget att målet för utgiftsområdet nås då Sverige i flera avseenden är en framstående kunskaps- och forskningsnation som är präglad av hög kvalitet.

Regeringen konstaterar bl.a. att andelen barn i förskolan är hög även om deltagandet är lägre bland barn med utländsk bakgrund. Jämfört med snittet i OECD har Sverige en högre utbildningsnivå. Det är vidare betydligt vanligare att utbilda sig i vuxen ålder i Sverige än det är i OECD-länderna i genomsnitt, något som bidrar positivt till Sveriges kompetensförsörjning. Regeringen framhåller också att andelen sysselsatta bland dem som nyligen avslutat sin utbildning är högre i Sverige än i resten av EU-länderna i genomsnitt. Vidare är andelen unga som varken arbetar eller studerar mindre i Sverige än i OECD-länderna i genomsnitt.

Regeringen lyfter fram den positiva resultatutveckling som Timss 2023 visar, en undersökning som mäter svenska grundskoleelevers kunskaper i matematik och naturvetenskap i ett internationellt perspektiv. Enligt Timss 2023 har eleverna i Sverige förbättrat sina resultat i matematik, och i naturvetenskap är resultatet oförändrat jämfört med Timss 2019. Enligt studien har elevens socioekonomiska bakgrund fortsatt stor och i vissa fall större betydelse för elevernas resultat än tidigare. Regeringen konstaterar att studien också visar på betydande resultatskillnader mellan elever som går på skolor där studieron är god jämfört med skolor med bristande studiero.

De indikatorer som används för att följa upp utvecklingen av kompetensförsörjningen visar enligt regeringen att de arbetslösas kompetens inte helt matchar behoven på arbetsmarknaden. Det är vidare relativt vanligt att arbeta inom ett yrke som inte matchar den utbildning man har.

När det gäller investeringar i FoU är Sverige enligt regeringen det land som ligger högst i Europa och ett av de främsta länderna i världen. Sverige tillhör dock inte de länder som har störst vetenskapligt genomslag (andel högciterade publikationer), även om Sverige ligger över världsgenomsnittet.

Resultatredovisning och bedömning av målpuppfyllelse för verksamhetsområdet Forskning

I och med riksdagens beslut om propositionen Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta (prop. 2024/25:60, bet. 2024/25:UbU15, rskr. 2024/25:219) fastlades mål och nya delmål för forskningspolitiken. Målet för forskningspolitiken är att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings-

och innovationsländer och en ledande kunskapsnation. Sverige ska vara ett land där högkvalitativ forskning, högre utbildning och innovation leder till samhällets utveckling och välfärd, stärker näringslivets konkurrenskraft och svarar mot de samhällsutmaningar vi står inför, både i Sverige och globalt. Följande uppföljningsbara delmål har pekats ut för 2025–2034:

- Sverige ska vara en ledande kunskapsnation och vara bland de främsta länderna när det gäller utgifter för FoU som andel av BNP
- svensk forskning ska hålla hög kvalitet
- Sverige ska vara ett av världens främsta innovationsländer.

För att bedöma måluppfyllelsen för verksamhetsområdet Forskning använder regeringen följande indikatorer:

- finansiering av FoU
- andel forskare i befolkningen
- andel vetenskapliga artiklar som tillhör de 10 procent högst citerade inom respektive område
- andel högciterade publikationer relaterat till högskolans FoU-utgifter
- andel internationell sampublicering
- andel beviljade ansökningar inom EU:s ramprogram för forskning och innovation.

Tre indikatorer (de tre första i uppräkningslistan) är desamma som föregående år, och tre (de tre sista) är nya. Indikatorerna har enligt regeringen modifierats för att ge en mer övergripande beskrivning av hur svensk FoU står sig i internationell jämförelse. Därför har de tidigare indikatorerna om jämställdhet respektive antal vetenskapliga artiklar per miljon invånare ersatts med tre indikatorer som närmare beskriver svensk forsknings kvalitet. Tillsammans med indikatorn andel vetenskapliga artiklar som tillhör de 10 procent högst citerade inom respektive område ger indikatorerna enligt regeringen en mer ingående beskrivning över forskningskvaliteten i Sverige. Könsfördelning för professorer, lektorer och meriteringsanställda är enligt regeringen fortfarande en bedömningsgrund för området. Vid sidan om indikatorerna redovisar regeringen även andra uppgifter inom området, t.ex. uppgifter om forskning för att möta samhällets utmaningar och om forskningens infrastruktur. Regeringen gör en mer omfattande redovisning av indikatorer kopplade till Sverige som framstående innovationsnation i utgiftsområde 24 Näringsliv.

Avsnittet Regeringens bedömning av måluppfyllelsen är indelat i sju underrubriker, vilka inte sammanfaller med forskningspolitikens mål och delmål, indikatorer eller tidigare års rubriker. I sin bedömning av måluppfyllelsen kommenterar regeringen flertalet indikatorer som valts ut för att följa utvecklingen på området. Under den inledande rubriken i avsnittet presenterar regeringen en sammanfattande bedömning av resultatet, vilken utgår från verksamhetsområdets övergripande mål. Under flertalet underrubriker presenterar regeringen en bedömning av utvecklingen på området.

Regeringen menar att de beskrivna resultaten indikerar att Sverige är ett av världens främsta länder när det gäller investeringar i FoU, att svensk forskning har en mycket hög grad av internationella samarbeten och ett relativt stabilt internationellt genomslag (citeringsgrad), vilket indikerar en god vetenskaplig kvalitet. Samtidigt bedömer regeringen att Sverige har potential att öka det vetenskapliga genomslaget. Det finns därför utrymme för att ytterligare höja kvaliteten i svensk forskning. Regeringen bedömer också att Sverige är ett ledande innovationsland.

Utskottets bedömning

Utskottet välkomnar den utveckling av resultatredovisningen för utgiftsområdet som har genomförts under de senaste åren och ser positivt på det fortsatta arbetet med att utveckla mål- och resultatstyrningen i budgetpropositionen. En tydlig och ändamålsenlig resultatredovisning är en viktig del i styrkedjan. Utskottet ser fram emot en fortsatt dialog.

I det följande redovisas de iakttagelser som utskottet gjort med anledning av resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2026.

Resultatredovisningen

Utskottets genomgång av resultatredovisningen visar att regeringen i år använder åtta indikatorer för att mäta måluppfyllelsen på övergripande nivå inom utbildningsområdet. I uppföljningen av bedömningsgrunden en väl fungerande och hållbar kompetensförsörjning samt investeringar i FoU använder regeringen fem indikatorer, varav två, de indikatorer som används för att följa upp utvecklingen av FoU, är nya. Att de indikatorer som används huvudsakligen är desamma som under föregående år är positivt, så länge målet för området inte justeras. Långsiktighet vid framtagandet och urvalet av indikatorer är av stor vikt för riksdagens möjligheter att följa utvecklingen mot målet för utgiftsområdet under en längre tid.

Utskottet noterar att ett diagram har strukits från den övergripande resultatredovisningen jämfört med föregående år, men att de diagram som redovisas i övrigt är desamma som tidigare, vilket skapar kontinuitet.

Fyra av tio diagram redovisar utvecklingen för tio år eller mer. Utskottet noterar att tidsserierna i flera diagram har kompletterats med ytterligare ett år, vilket är positivt. Utskottet anser att det är önskvärt att tidsserierna för diagrammen, i de fall det är möjligt, är minst tioåriga.

När det gäller verksamhetsområdet Barn- och ungdomsutbildning har utskottet tidigare år efterfrågat information om s.k. resursskolor, dvs. skolor som begränsar sitt mottagande till elever som är i behov av särskilt stöd (bet. 2023/24:UbU1 och 2024/25:UbU1). Utskottet har också efterfrågat indikatorer för att mäta måluppfyllelsen för den anpassade grundskolan och den anpassade gymnasieskolan. När det gäller den anpassade grundskolan anför regeringen att det är svårt att redovisa betygsresultat som är tillförlitliga över tid. Utskottet vidhåller sina tidigare önskemål om en redovisning av

information om resursskolor samt resultatindikatorer om resursskolor och den anpassade grundskolan och den anpassade gymnasieskolan till kommande budgetpropositioner.

När det gäller verksamhetsområdet Forskning välkomnar utskottet den utveckling av resultatredovisningen som regeringen har genomfört. Uppgifter om hur svensk FoU står sig i internationell jämförelse är angelägna att få ta del av. Utskottet önskar dock att regeringen kort beskriver hur indikatorer, bedömningsgrunder och andra uppgifter som redovisas bidrar till förståelsen av måluppfyllelsen, dvs. att uppgifterna som redovisas tydligare kopplas till målet och delmålen för området.

Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

När det gäller regeringens bedömning av måluppfyllelsen på en övergripande nivå för utgiftsområdet är det enligt utskottet positivt att regeringen kopplar samman resonemanget med de indikatorer som valts ut för att mäta måluppfyllelsen i avsnittet. Därutöver är det positivt att regeringen i sin bedömning av måluppfyllelsen kommenterar alla fem indikatorer som är kopplade till bedömningsgrunden om en väl fungerande och hållbar kompetensförsörjning samt investeringar i FoU.

Utskottet vidhåller sitt tidigare önskemål om att regeringen ytterligare utvecklar den övergripande bedömningen av måluppfyllelsen genom att resultaten och analysen för verksamhetsområdena Barn- och ungdoms-utbildning, Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola, Universitet och högskolor samt Forskning i högre utsträckning integreras i bedömningen av måluppfyllelsen inom utgiftsområdet.

Utskottet vill understryka vikten av dels att regeringen gör en tydlig bedömning av måluppfyllelsen inom respektive område, dels att bedömningen av måluppfyllelsen inom respektive område vilar på en systematisk genomgång av indikatorerna. För utskottet är det angeläget att relationen mellan mål, indikatorer, resultat och bedömning av måluppfyllelse kopplas samman på ett tydligt sätt. Utskottet önskar särskilt att regeringen utvecklar sin bedömning av måluppfyllelsen när det gäller verksamhetsområdet Forskning.

2 Statens budget inom utgiftsområde 16

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning enligt regeringens förslag och lämnar de godkännanden och de bemyndiganden som regeringen har begärt. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 16 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Propositionen

Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområdet omfattar fyra områden:

- Barn- och ungdomsutbildning
- Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola
- Universitet och högskolor
- Forskning.

I utgiftsområdet ingår även myndigheter inom områdena. Vidare ingår bl.a. medlemsavgifter till Unesco, verksamheten vid Kommittén Svenska Unesco-rådet och finansieringen av internationella kunskapsmätningar och utbildningsstatistik.

Budgetförslag

Regeringen föreslår att 106 936 696 000 kronor anvisas för 2026 till 104 anslag inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. En sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2026 finns i bilaga 2 till betänkandet.

Mer än hälften av medlen (ca 56,3 miljarder kronor) avsätts för området Universitet och högskolor. Drygt en fjärdedel av medlen (ca 30,5 miljarder kronor) avsätts för området Barn- och ungdomsutbildning, varav ca 27,4 miljarder kronor avser utgifter för statliga bidrag. Ungefär en tiondel av medlen (ca 11,1 miljarder kronor) avser området Forskning, med anslag till bl.a. forskning och forskningens infrastruktur. Cirka 8,4 miljarder kronor avser området Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola, varav ca 8,2 miljarder kronor avser utgifter för statliga bidrag. Därutöver avsätts ungefär 150 miljoner kronor till anslag för gemensamma ändamål, t.ex. Sveriges medlemsavgift till Unesco.

Regeringen föreslår också beställningsbemyndiganden under 13 anslag på sammanlagt ca 71,9 miljarder kronor. En sammanställning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden finns i bilaga 3 till betänkandet.

Regeringen har också lämnat förslag om ett antal godkännanden och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för regeringen, bl.a. att besluta om bidrag till European Spallation Source ERIC (ESS) på högst 470 miljoner kronor.

Motionerna

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet har i sina motioner föreslagit alternativ till regeringens förslag för vissa anslag.

I förhållande till regeringens förslag till budget föreslår Socialdemokraterna en ökning av anslagsnivån för utgiftsområdet med ca 5,1 miljarder kronor. Vänsterpartiet föreslår att anslagsnivån för utgiftsområdet ökar med ca 2,9 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag. Centerpartiet föreslår en ökning av anslagsnivån för utgiftsområdet med ca 2,2 miljarder kronor. Miljöpartiet föreslår en ökning av anslagsnivån för utgiftsområdet med ca 3,4 miljarder kronor i förhållande till regeringens förslag.

En sammanställning av motionärernas anslagsförslag för 2026 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning finns i bilaga 2 till betänkandet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker punkterna 1–17 i propositionen om anslag, godkännanden och bemyndiganden och avstyrker motionerna.

I avsnitten 3–7 nedan redogörs närmare för innehållet i budgetpropositionen och motionerna samt för skälen till utskottets ställningstagande. I avsnitt 5 redogörs också för det tillkännagivande som regeringen redovisar i budgetpropositionen.

3 Barn- och ungdomsutbildning

Propositionen

Mål för området

Området Barn- och ungdomsutbildning omfattar förskolan, annan pedagogisk verksamhet, förskoleklassen, grundskolan, den anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, fritidshemmet, gymnasieskolan och den anpassade gymnasieskolan.

Av skollagen (2010:800) framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas.

Politikens inriktning

Regeringen anger att det fortfarande är alltför många elever som inte kan läsa, skriva och räkna ordentligt i Sverige. Dessa utmaningar kan inte mötas med enskilda insatser utan det behövs enligt regeringen flera olika åtgärder som sammantaget bidrar till att återupprätta en stark kunskapsskola där fokus ligger på grundläggande kunskaper och färdigheter som att läsa, skriva och räkna. Gemensamt för insatserna är att de samlas till lärare och förskollärare så goda förutsättningar som möjligt att bedriva en undervisning av hög kvalitet i en trygg och säker miljö för barn och elever och där det råder studiero i klassrummet.

Grundläggande kunskaper och färdigheter bör betonas starkare än i dagens läroplaner, särskilt i de tidiga årskurserna, enligt regeringen. Det behöver även bli tydligare vad som ska behandlas i undervisningen och vad eleverna ska lära sig. Dessutom behöver läroplanerna vara bättre anpassade till elevers kognitiva utveckling och olika elevgruppers kognitiva förutsättningar. Regeringen föreslår nu att medel tillförs för införandet av nya läroplaner.

Utredningen om införande av grundläggande svenska och översyn av modersmålsundervisningen har lämnat förslag om att ta fram ett nationellt kartläggningsmaterial och om att införa en ny kursplan som riktar sig till elever

som är nybörjare i svenska språket. Regeringen föreslår att medel tillförs för att möjliggöra genomförandet av förslagen.

För att ge elever förbättrad tillgång till elevhälsans kompetenser föreslår regeringen att statsbidraget för personalförstärkningar förstärks för elevhälsan.

Regeringen framhåller att resultaten från de internationella kunskapsundersökningarna är oroande, inte minst när det gäller de stora skillnaderna i studieresultat mellan elever med svensk och utländsk bakgrund samt mellan elever med olika socioekonomisk bakgrund. Regeringen föreslår en tillfällig förstärkning av kunskapsbidraget för att stärka elevernas kunskapsutveckling.

Regeringen konstaterar att grunderna för barns kunskapsutveckling läggs redan i förskolan. Förskolan ska ge alla barn som deltar i den en bra grund att stå på inför skolstarten. Det finns dock stora kvalitetsskillnader mellan förskolor. För att ge förskolor bättre förutsättningar att erbjuda barn en utbildning av likvärdig och god kvalitet föreslår regeringen en förstärkning av statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan.

Enligt regeringen är det i dag stora problem med olikvärdig betygsättning i svensk skola. Utredningen om likvärdiga betyg och meritvärden har föreslagit att ett nytt och likvärdigt betygssystem ska införas med s.k. meritvärdeskalibrering. Modellen förutsätter bl.a. digitala nationella slutprov som rättas centralt. Regeringen föreslår att medel tillförs för att göra det möjligt att genomföra utredningens förslag.

Regeringen framhåller att trygghet och studiero är centralt för alla som verkar i skolan och en förutsättning för att eleverna ska kunna ta aktiv del av undervisningen och utvecklas. Utvecklingen har gått åt fel håll under en längre tid. Utredningen om stärkt trygghet och studiero i skolan har lämnat ett antal förslag som sammantaget syftar till att stärka tryggheten och studieron i skolan. Regeringen föreslår att medel tillförs för att möjliggöra genomförande av förslag från utredningen.

Den senaste Pisa-undersökningen från 2022 visar att svenska elever blir distraherade av digitala verktyg i klassrummet i högre utsträckning än elever i genomsnitt i OECD. En helt mobilfri skola kan därför ha stora positiva effekter på både tryggheten och studieron, enligt regeringen. I departementspromemorian Ett nationellt mobilförbud i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet (Ds 2025:9) lämnas förslag om mobilfri skola. Regeringen föreslår att medel tillförs för kostnader i anslutning till införandet av en mobilfri skola.

Regeringen anger att elever med långvarig skolfrånvaro löper stor risk att misslyckas med sin utbildning. Skolfrånvaro är därför ett problem som måste åtgärdas och den befintliga satsningen på skolsociala team är en viktig del i detta arbete, enligt regeringen. En välfungerande samverkan mellan skolan och socialtjänsten är ett långsiktigt arbete. Därför föreslår regeringen att statsbidraget för personalkostnader för skolsociala team ska förstärkas och förlängas.

Enligt regeringen behöver säkerhetsarbetet i skolväsendet stärkas och utvecklas och det behövs åtgärder i den fysiska miljön i syfte att förebygga

brott och säkerhetsrisker. Regeringen föreslår en förlängning av statsbidraget för säkerhetshöjande åtgärder i skolväsendet.

Regeringen framför att det är viktigt att minska ekonomiska hinder och möjliggöra deltagande i förskolan och fritidshemmet, inte minst för barnens språkutveckling. Ett fribelopp för inkomster ska införas så att hushållens barnomsorgsavgifter inom ramen för maxtaxan blir lägre och regeringen föreslår därför att statsbidraget för maxtaxa förstärks.

Enligt regeringen behövs det en starkare koppling mellan studier på gymnasienivå och yrkeslivet. Utredningen om fler vägar till arbetslivet har lämnat ett antal förslag och regeringen föreslår att medel tillförs för att möjliggöra genomförandet av förslag som ska göra det enklare att starta yrkesutbildningar inom små och dyra yrkesområden. Regeringen föreslår även att medel tillförs för att möjliggöra genomförandet av andra förslag som syftar till stärkt koppling mellan studier på gymnasienivå och yrkeslivet.

Regeringen framhåller att villkoren för friskolesektorn behöver skärpas. Det ska inte finnas något utrymme för oseriösa och olämpliga aktörer i skolväsendet. Utredningen om vinst i skolan har lämnat ett antal förslag på området. Regeringen föreslår att medel tillförs för att möjliggöra skärpta villkor i friskolesektorn.

I dag har allmänheten ingen rätt till insyn i fristående förskolor, skolor och fritidshem. Enligt regeringen behöver förhållanden och missförhållanden kunna granskas i alla delar av skolväsendet. Regeringen avser därför att återkomma med förslag om att införa en rätt till insyn. Förslagen innebär vissa utökade åtaganden för kommunerna för att utöka deras tillsyn över fristående förskolor och fritidshem, och det föreslås att medel tillförs för ändamålet.

För att underlätta införandet av en rätt till insyn föreslår regeringen att Skolverket får medel för att tillhandahålla stöd- och utbildningsinsatser för de enskilda huvudmännen samt att ett införandebidrag tillförs mindre enskilda huvudmän.

Anslagen

Nedan sammanfattas regeringens budgetförslag för området Barn- och ungdomsutbildning (propositionen avsnitt 3.6). I propositionen redovisas anslagsutvecklingen över tid i en tabell under varje anslag: utfall och anslags-sparande för 2024, anslag och utgiftsprognos för 2025, regeringens förslag för 2026 och regeringens beräkning av anslaget för 2027 och 2028. För varje anslag anger regeringen också det tänkta ändamålet. Under respektive anslag återfinns regeringens närmare överväganden med förslag till anslagsnivå och beräknad anslagsnivå för kommande år. Av tabellen Förändringar av anslags-nivån framgår om anslagsförändringen är en följd av pris- och löneomräkning, beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder, överföring till eller från andra anslag eller övrigt.

Inom ett antal anslag föreslår regeringen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att besluta om ekonomiska åtaganden. Under anslagen för

Skolverket, Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Sameskolstyrelsen återfinns också en budget för avgiftsbelagd verksamhet.

Anslaget 1:1 Statens skolverk

Regeringen anger att anslaget får användas för Statens skolverks förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 1 406 011 000 kronor för 2026.

För en fortsatt effektivisering av Skolverkets verksamhet minskas anslaget med 20 000 000 kronor 2026. För 2027 beräknas anslaget minska med 40 000 000 kronor och fr.o.m. 2028 beräknas anslaget minska med 60 000 000 kronor.

Med anledning av att de nationella proven avskaffas i årskurs 3 i grundskolan och i årskurs 4 i specialskolan beräknas anslaget minska med 3 750 000 kronor 2027 och med 7 500 000 kronor fr.o.m. 2028.

För att bättre överensstämma med anslagsändamålet flyttas en del av tidigare avsatta medel för nationell samordning av nationella minoritetsspråk från anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* till anslaget 1:1 *Statens skolverk*. Anslaget ökas därför med 10 400 000 kronor fr.o.m. 2026.

För arbete med yrkesprov beräknas anslaget öka med 10 000 000 kronor 2027–2029. Från och med 2030 beräknas anslaget öka med 3 000 000 kronor.

För att möjliggöra genomförandet av förslag i betänkandet Ett likvärdigt betygssystem (SOU 2025:18) ökas anslaget med 24 900 000 kronor 2026. För 2027 och 2028 beräknas anslaget öka med 39 200 000 kronor respektive 147 400 000 kronor. För 2029 och 2030 beräknas anslaget öka med 188 400 000 kronor respektive 357 900 000 kronor. För 2031 beräknas anslaget öka med 349 900 000 kronor. Från och med 2032 beräknas anslaget öka med 307 500 000 kronor.

För att ta fram ett nationellt kartläggningsmaterial för svenska som andraspråk och för stöd för genomförande ökas anslaget med 8 000 000 kronor 2026. För 2027 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

För att ta fram nya läroplaner för grundskolan och motsvarande skolformer ökas anslaget med 40 000 000 kronor 2026. För 2027 beräknas anslaget öka med 14 400 000 kronor, för 2028 med 9 400 000 kronor och för 2029 med 1 200 000 kronor.

För utveckling av standardiserade tester med anledning av förslag om förbättrat stöd i skolan beräknas anslaget öka med 28 400 000 kronor 2027 och med 14 200 000 kronor 2028.

För stöd till enskilda huvudmän vid införandet av en rätt till insyn ökas anslaget med 6 000 000 kronor 2026. Från och med 2027 beräknas anslaget öka med 4 000 000 kronor.

För en utvärdering med anledning av förslag om att minska förskollärares och lärares administrativa börda och reglera lärares undervisningstid beräknas anslaget öka med 1 000 000 kronor 2027 och 2028. För 2029 beräknas anslaget öka med 2 000 000 kronor.

Anslaget 1:2 Statens skolinspektion

Regeringen anger att anslaget får användas för Statens skolinspektions förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för verksamhetsutgifter för Barn- och elevombudet samt Skolväsendets överklagandenämnd.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 676 633 000 kronor för 2026.

För att möjliggöra genomförandet av förslag i betänkandet Skärpta villkor för friskolesektorn (SOU 2025:37) ökas anslaget med 12 000 000 kronor 2026. För 2027 beräknas anslaget öka med 26 000 000 kronor och fr.o.m. 2028 beräknas anslaget öka med 28 000 000 kronor.

Anslaget 1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten

Regeringen anger att anslaget får användas för Specialpedagogiska skolmyndighetens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för myndighetens verksamhet, produktionsstöd för läromedelsframställning och visst internationellt samarbete.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 894 052 000 kronor för 2026.

För en effektivisering av Specialpedagogiska skolmyndigheten minskas anslaget med 20 000 000 kronor 2026. Från och med 2027 beräknas anslaget minska med 30 000 000 kronor.

För teckenspråksutbildning för elever som själva är döva eller hörsel-skadade ökas anslaget med 5 000 000 kronor fr.o.m. 2026.

Med anledning av förslag om förbättrat stöd i skolan beräknas anslaget öka med 700 000 kronor 2028 och med 1 400 000 kronor fr.o.m. 2029.

1:4 Sameskolstyrelsen

Regeringen anger att anslaget får användas för Sameskolstyrelsens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för Sameskolstyrelsens verksamhet.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 68 698 000 kronor för 2026.

Med anledning av förslag om att reglera lärares undervisningstid beräknas anslaget öka med 100 000 kronor 2027 och med 200 000 kronor fr.o.m. 2028.

Med anledning av förslag om förbättrat stöd i skolan beräknas anslaget öka med 200 000 kronor 2028 och med 300 000 kronor fr.o.m. 2029.

1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för att främja utveckling av skolväsendet, vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet samt för insatser som syftar till att minska skolsegregation. Anslaget får även användas för utgifter för svenskt deltagande i internationella studier och tävlingar på utbildningsområdet. Anslaget får vidare användas för utgifter för administration av uppdrag, uppföljning och utvärdering av uppdrag och satsningar, utredningar samt statsbidrag och stipendier.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 5 493 885 000 kronor för 2026.

För att bättre överensstämma med anslagsändamålet flyttas en del av tidigare avsatta medel för nationell samordning av nationella minoritetsspråk till anslaget 1:1 *Statens skolverk*. Anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* minskas därför med 13 000 000 kronor fr.o.m. 2026.

För en förlängning av statsbidraget för säkerhetshöjande åtgärder i skolväsendet ökas anslaget med 300 000 000 kronor 2026.

För att bättre överensstämma med anslagsändamålet flyttas tidigare avsatta medel för demokratistärkande insatser för att motverka antisemitism och andra former av rasism till anslaget 7:4 *Forum för levande historia* inom utgiftsområde 17. Anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* minskas därför med 5 000 000 kronor fr.o.m. 2026.

För en förstärkning av statsbidraget för personalförstärkning för elevhälsan ökas anslaget med 200 000 000 kronor 2026. För 2027 och 2028 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

För en förstärkning av statsbidraget för elevers deltagande i och för anordnande av internationella vetenskapstävlingar ökas anslaget med 6 000 000 kronor 2026. För 2027 och 2028 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

För ett införandebudrag till små enskilda huvudmän vid införandet av en rätt till insyn ökas anslaget med 88 000 000 kronor 2026.

För en förstärkning av statsbidraget för inköp av läroböcker och lärarhandledningar beräknas anslaget öka med 500 000 000 kronor 2028.

För ett stimulansbidrag för judiska studier ökas anslaget med 2 000 000 kronor fr.o.m. 2026.

För en förstärkning och förlängning av statsbidraget för personalkostnader för skolsociala team ökas anslaget med 50 000 000 kronor 2026. För 2027 beräknas anslaget öka med 50 000 000 kronor och för 2028 beräknas anslaget öka med 200 000 000 kronor.

För statsbidrag för små och dyra yrkesområden ökas anslaget med 10 000 000 kronor 2026. För 2027 och 2028 beräknas anslaget öka med 20 000 000 kronor respektive 20 000 000 kronor.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 468 000 000 kronor 2027–2035.

Skälen för regeringens förslag är följande. Skolverket behöver inom sin verksamhet kunna sluta fleråriga ekonomiska avtal. Vidare behöver myndigheten kunna lämna förhandsbesked till huvudmän om statsbidrag.

1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för särskilda insatser inom skolområdet för elever med funktionsnedsättning som är mottagna vid

någon av de riksrekryterande utbildningarna i Göteborgs kommun, Kristianstads kommun, Stockholms kommun, Umeå kommun och Örebro kommun.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 293 837 000 kronor för 2026.

För att täcka en hög efterfrågan på medel från anslaget ökas anslaget med 24 000 000 kronor 2026.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 35 000 000 kronor 2027.

Skälen för regeringens förslag är följande. Specialpedagogiska skolmyndigheten beslutar om bidrag för omvårdnad och habilitering för elever som deltar i Rh-anpassad gymnasieutbildning. Bidraget beviljas per läsår.

1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet samt kvalitetshöjande åtgärder inom förskola

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan, fritidshemmet och pedagogisk omsorg. Anslaget får vidare användas för utgifter för statsbidrag för att stimulera omsorg under kvällar, nätter och helger. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 5 760 000 000 kronor för 2026.

För ett fribelopp för inkomster inom ramen för maxtaxan för förskolan och fritidshemmet ökas anslaget med 1 000 000 000 kronor 2026. Från och med 2027 beräknas anslaget öka med 1 500 000 000 kronor.

För en förstärkning av statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan ökas anslaget med 500 000 000 kronor 2026. Från och med 2027 beräknas anslaget öka med 300 000 000 kronor.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 886 000 000 kronor 2027.

Skälen för regeringens förslag är följande. Statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan beviljas per kalenderår (bidragsår). Huvudmännen behöver information om bidragsramarnas storlek och beslut om bidragsram behöver därför fattas året före bidragsåret.

1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för

- ersättning vid personskada till elev i viss gymnasieskolutbildning
- statsbidrag för avgifter till International Baccalaureate Office och för viss International Baccalaureateutbildning
- statsbidrag och särskilt stöd för utbildningsverksamhet med särskild inriktning

- statsbidrag för rikstrekruterande gymnasiala utbildningar
- ersättning till skolhuvudmän för kostnader för nordiska elever
- statsbidrag för utlandssvenska elever samt barn och ungdomar som inte är folkbokförda i Sverige eller som vistas i landet utan tillstånd.

Anslaget får även användas för utgifter för arbete med administration och uppföljning av statsbidrag.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 206 720 000 kronor för 2026.

För förstärkt bidrag till Riksglasskolan i Nybro kommun ökas anslaget med 2 000 000 kronor fr.o.m. 2026.

1:9 Bidrag till svensk undervisning i utlandet

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för utbildning av utlandssvenska barn och ungdomar. Anslaget får även användas för utgifter inom ramen för Statens skolverks utvecklingsinsatser för svensk undervisning i utlandet och för stöd för undervisning i svenska vid utländska skolor. Anslaget får vidare användas för utgifter för anställda vid Europa-skolorna.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 130 582 000 kronor för 2026.

För ett förstärkt stöd till svensk undervisning i utlandet ökas anslaget med 12 000 000 kronor 2026. För 2027 beräknas anslaget öka med 15 000 000 kronor och fr.o.m. 2028 beräknas anslaget öka med 17 000 000 kronor.

1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för statsbidrag och andra utgifter för fortbildning och annan kompetensutveckling av lärare, förskollärare, rektorer och annan pedagogisk personal.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 1 109 526 000 kronor för 2026.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 535 000 000 kronor 2027–2029.

Skälen för regeringens förslag är följande. Skolverket behöver ingå fleråriga avtal med lärosäten om uppdragsutbildning och lämna förhandsbesked till huvudmän om statsbidrag.

1:11 Skolforskningsinstitutet

Regeringen anger att anslaget får användas för Skolforskningsinstitutets förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 47 910 000 kronor för 2026.

För en förstärkning av Skolforskningsinstitutet beräknas anslaget öka med 22 000 000 kronor fr.o.m. 2027.

1:12 Praktiknära skolforskning

Regeringen anger att anslaget får användas till finansieringsbidrag inom den praktiknära skolforskningen. Anslaget disponeras och fördelas av Skolforskningsinstitutet.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 36 043 000 kronor för 2026.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 72 100 000 kronor 2027–2029.

Skälen för regeringens förslag är följande. För att kunna utlysa och fördela medel för praktiknära forskning för en längre period behövs ett bemyndigande att ingå ekonomiska åtaganden.

1:13 Bidrag till lärarlöner

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till höjda löner för lärare och förskollärare i fritidshemmet, förskolan, förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. Anslaget får även användas för karriärstegsreformen och för särskild kompletterande pedagogisk utbildning för personer med examen på forskarnivå.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 4 875 000 000 kronor för 2026.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 426 000 000 kronor 2027.

Skälen för regeringens förslag är följande. Skolverket behöver kunna lämna förhandsbesked till huvudmän om statsbidrag.

1:14 Särskilda insatser inom skolområdet

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för insatser för elever med funktionsnedsättning eller med andra särskilda behov.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 173 418 000 kronor för 2026.

För en förstärkning av statsbidrag för undervisning på sjukhus ökas anslaget med 10 000 000 kronor fr.o.m. 2026.

1:15 Statligt stöd för stärkt kunskapsutveckling

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för statsbidrag som syftar till att stärka kunskapsutvecklingen i förskoleklassen, grundskolan och fritidshemmet.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 9 364 600 000 kronor för 2026.

För en tillfällig förstärkning av Kunskapsbidraget ökas anslaget med 1 801 600 000 kronor 2026. För 2027 beräknas anslaget öka med 840 200 000 kronor. Från och med 2028 beräknas anslaget minska med 960 000 000 kronor.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 583 200 000 kronor 2027.

Skälen för regeringens förslag är följande. Statsbidraget lämnas för ett kalenderår (bidragsår) i sänder. Huvudmännen behöver information om bidragsramarnas storlek, och beslut om bidragsramar behöver därför fattas året före bidragsåret.

Motionerna

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 1 i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en ökning av nivåerna på anslagen 1:1 *Statens skolverk* med 305 000 000 kronor, 1:7 *Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet samt kvalitetshöjande åtgärder inom förskola* med 600 000 000 kronor och 1:15 *Statligt stöd för stärkt kvalitetsutveckling* med 3 695 000 000 kronor.

I den föreslagna satsningen på anslaget 1:1 *Statens skolverk* ingår bl.a. följande.

Motionärerna efterfrågar bindande regler för kvalitet och jämlikhet i skolan samt att ett särskilt sektorsbidrag införs och föreslår 5 miljoner kronor för att utreda och förbereda genomförandet av sådana reformer. Vidare vill motionärerna se en försöksverksamhet för att utveckla bättre stöd för elever, vilket inte minst är viktigt för elever som ligger i riskzonen att inte klara grundskolan. För detta ändamål avsätts 200 miljoner kronor till Skolverket att fördela till deltagande skolhuvudmän. Motionärerna pekar även på behovet av att öka säkerheten och tryggheten i skolan, vilket kräver en omfattande utbildning av personal, och föreslår 100 miljoner kronor till Skolverket för att myndigheten ska ta ett helhetsgrepp om denna typ av utbildning.

I yrkande 23 önskar motionärerna att det införs språkrav för pedagogisk personal i förskolan. Motionärerna anser att den personal som behöver det ska få utbildning för att klara språkraven och föreslår att 80 miljoner kronor anslås anslaget 1:7 för att införa språkrav och språklyft för pedagogisk personal i förskolan. Medlen ska bl.a. kunna användas till att genomföra språktest och språkutvecklande insatser för personal och verksamhet.

Motionärerna framhåller att förskolan är avgörande för att de barn som inte talar svenska hemma ska ha goda möjligheter att lära sig språket. För att motverka segregation och möjliggöra en bra skolstart för alla barn måste förskolans språkutvecklande arbete förstärkas, i synnerhet i förskolor i utsatta områden. Motionärerna föreslår därför en särskild satsning på språkutveckling och höjd kvalitet till de 200 förskolor i landet som behöver det mest, med en förstärkning med 300 miljoner kronor till anslaget 1:7.

Motionärerna framför vidare att de vill se högre kvalitet och mindre barngrupper i förskolan när barnkullarna nu minskar. För att öka resurserna till kommunerna för att anställa mer personal i syfte att möjliggöra minskade gruppstorlekar och ökad jämlikhet i förskolan avsätter motionärerna 170 miljoner kronor till anslaget 1:7.

I yrkande 24 anger motionärerna att tillgången till och möjligheten att få barnomsorg på obekvämt arbetstid är mycket begränsad. Motionärerna föreslår att statsbidraget till kommunerna höjs med 50 miljoner kronor till samma anslag för att alla som behöver sådan barnomsorg ska få det.

I yrkande 27 anser motionärerna att regeringen ska bygga ut kunskapsbidraget och säkerställa att bidraget fortsatt ska ha en fördelningsprofil som syftar till att öka skolans likvärdighet. Motionärerna föreslår en satsning på 3,695 miljarder kronor som särskilt riktas till de skolor som har de tuffaste utmaningarna och motsvarar kostnaden för att anställa ca 5 500 grundskolelärare. Genom fler lärare i skolan säkerställs ordning och reda i klassrummet, stök motverkas och varje barn får det stöd och den hjälp de behöver, enligt motionärerna.

Vänsterpartiet

I partimotion 2025/26:3169 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en ökning av nivåerna på anslagen 1:1 *Statens skolverk* med 20 000 000 kronor, 1:3 *Specialpedagogiska skolmyndigheten* med 20 000 000 kronor, 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* med 1 000 000 000 kronor, 1:7 *Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet samt kvalitetshöjande åtgärder inom förskola* med 518 000 000 kronor och 1:10 *Fortbildning av lärare och förskolepersonal* med 250 000 000 kronor.

Ovanstående anslagsförslag innebär bl.a. följande.

Motionärerna avvisar regeringens föreslagna effektivisering av Skolverket och avsätter därför 20 miljoner kronor mer än regeringen på anslaget 1:1. På motsvarande sätt avvisar motionärerna regeringens föreslagna effektivisering av Skolpedagogiska skolmyndigheten och avsätter därför 20 miljoner kronor mer än regeringen på anslaget 1:3.

Motionärerna vill se en kraftigt förstärkt personaltäthet i elevhälsan och avsätter 1 miljard kronor mer än regeringen på anslaget 1:5.

Vidare anser motionärerna att det är viktigt att alla barn har möjlighet att gå i förskolan oavsett deras föräldrars ekonomi och föreslår därför att ett fribelopp införs i maxtaxan för hushåll vars inkomster ligger under taket i maxtaxan. Motionärerna föreslår även ett fribelopp för fritidshemsavgiften. Därmed avvisar motionärerna regeringens förslag till fribelopp i maxtaxan till förmån för de egna förslagen om fribelopp.

Motionärerna anser att personaltätheten i förskolan stegvis ska öka och avsätter 500 miljoner kronor för detta ändamål. Vidare menar motionärerna att

barngrupperna i fritidshemmen är för stora och föreslår en personalförstärkning riktad mot fritidshem med störst behov och avsätter 125 miljoner kronor för detta ändamål. Båda satsningarna görs på anslaget 1:7.

För att förskolan ska kunna utvecklas och rekrytera mer personal krävs det enligt motionärerna en utveckling av de olika yrkesrollerna. Motionärerna föreslår därför ett riktat barnskötarlyft, en särskild utbildningssatsning, och avsätter 250 miljoner kronor för detta ändamål på anslaget 1:10.

I kommittémotion 2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 5 önskar motionärerna att regeringen återkommer med ett lagförslag som innebär att det ska införas ett nyckeltal för elevhälsa vid varje skolenhet. Som angetts ovan anslår partiet 1 miljard kronor för stärkt personaltäthet i elevhälsan i partimotion 2025/26:3169.

Centerpartiet

I kommittémotion 2025/26:3746 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en ökning av nivåerna på anslagen 1:2 *Statens skolinspektion* med 2 000 000 kronor, 1:3 *Specialpedagogiska skolmyndigheten* med 16 300 000 kronor och 1:11 *Skolforskningsinstitutet* med 2 800 000 kronor. Motionärerna föreslår en sänkning av nivåerna på anslagen 1:1 *Statens skolverk* med 87 700 000 kronor, 1:4 *Sameskolstyrelsen* med 300 000 kronor, 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* med 3 628 000 000 kronor, 1:7 *Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet samt kvalitetshöjande åtgärder inom förskola* med 4 386 000 000 kronor och 1:15 *Statligt stöd för stärkt kunskapsutveckling* med 9 365 000 000 kronor.

Därutöver föreslår motionärerna ett nytt anslag, 99:1 *Sektorsbidrag till skolan inklusive behörighetsreform*, och att detta tillförs 19 680 000 000 kronor.

Ovanstående anslagsförslag innebär bl.a. följande.

Motionärerna föreslår att ett antal riktade statsbidrag ska avvecklas för att i stället slås samman till ett större sektorsbidrag till skolan. Detta påverkar särskilt anslagen 1:5, 1:7 och 1:15 – anslaget 1:5 med 3 679 miljoner kronor, anslaget 1:7 med 3 386 miljoner kronor och anslaget 1:15 med 9 365 miljoner kronor. Till det föreslagna nya anslaget tillförs ytterligare ca 2 miljarder kronor. Motionärerna avsätter också 200 miljoner kronor för att utöka antalet elevhälsosamtal i skolan.

Motionärerna efterfrågar nationell statistik om elever med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF) och satsar 2 miljoner kronor för detta ändamål på anslaget 1:1. Vidare önskar motionärerna få fler elever till yrkesgymnasiet genom yrkesprov och gör en satsning med 5 miljoner kronor för detta på samma anslag. Motionärerna vill vidare avskaffa nationella prov i lågstadiet och minskar därför anslaget 1:1 med 7 miljoner kronor. Eftersom motionärerna vill se en effektivisering av Skolverket minskas samma anslag med 80 miljoner kronor.

Motionärerna satsar på en visselblåsarfunktion på Skolinspektionen och avsätter 5 miljoner kronor på anslaget 1:2 för detta ändamål. På anslaget 1:3 satsar motionärerna på ett kompetenslyft om NPF bland rektorer och lärare, med 20 miljoner kronor. Motionerna vill vidare ge ett stimulansbidrag för judiska studier, med 1 miljon kronor på anslaget 1:5. På samma anslag görs också en satsning på 50 miljoner kronor för branschskolor.

Motionärerna avvisar regeringens förslag om höjning av maxtaxan, vilket minskar anslaget 1:7 med 1 miljard kronor.

För en satsning på evidensbaserade insatser i skolor avsätter motionärerna 3 miljoner kronor på anslaget 1:11.

Därutöver anger motionärerna att de gör ett större produktivitetsavdrag än regeringen och därmed sänker den pris- och löneomräkning som görs av myndigheternas förvaltningsanslag, vilket innebär en neddragning på samtliga myndigheters anslag.

Miljöpartiet

I kommittémotion 2025/26:3518 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 1 i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en ökning av nivåerna på anslagen 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* med 80 000 000 kronor, 1:7 *Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet samt kvalitetshöjande åtgärder inom förskola* med 500 000 000 kronor och 1:15 *Statligt stöd för stärkt kunskapsutveckling* med 1 500 000 000 kronor.

Därutöver föreslår motionärerna att ett nytt anslag införs, anslaget 99:1 *Fler timmar i fritids och förskola för fler barn* och att 750 000 000 kronor tillförs detta anslag.

Ovanstående anslagsförslag innebär bl.a. följande.

Enligt motionärerna måste staten fortsätta att rikta resurser för att öka likvärdigheten i skolan och fritidshemmen över hela landet. Motionärerna ökar därför anslaget 1:15 med 1, 5 miljarder kronor. Vidare tillför motionärerna 500 miljoner kronor till anslaget 1:7 för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan.

Motionärerna vill satsa på elevhälsan, med en ökad personaltäthet för kuratorer, och avsätter 80 miljoner kronor för detta ändamål på anslaget 1:5.

Motionärerna anser att förskolan är en rättighet för barnen snarare än stöd till föräldrarna och vill att fler barn ska gå i förskolan. Likaså anser motionärerna att fritidshemmet är ett viktigt komplement till skolan men pekar på att de barn som har störst nytta av fritids ofta saknar rätt att gå där. För att ge alla barn rätt till mer förskola och fritids tillför motionärerna 750 miljoner kronor på det föreslagna anslaget 99:1.

I kommittémotion 2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 17 vill motionärerna att likvärdigheten i förskolan ska förstärkas genom att statens andel av förskolans finansiering ökar. I yrkande 20 anser motionärerna att minimigränsen för rätten till allmän förskola ska höjas till 20 timmar i veckan och i yrkande 24 att alla barn ska ges rätt till fritidshemmet.

I kommittémotion 2025/26:3518 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 4 begär motionärerna att namnet på anslaget 1:15 återgår till det tidigare namnet och därmed benämns Statsbidrag för likvärdighet och kunskapsutveckling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla vikten av en förskola och en skola av hög kvalitet. Grunderna för barns kunskapsutveckling läggs i förskolan. Den ska utmärkas av likvärdig och god kvalitet och ska ge barnen en bra grund att stå på inför skolstarten. Skolan ska ha fokus på kunskap, och alla elever ska få grundläggande kunskaper och färdigheter som att läsa, skriva och räkna. Miljön i både förskola och skola ska vara trygg och säker och ge barn och elever möjligheter till utveckling och lärande. Eleverna i skolan ska ges goda förutsättningar att nå målen för utbildningen, med det stöd de behöver. Att förskolan och skolan utvecklas och att utbildningens kvalitet stärks är centralt.

I det följande behandlas några områden inom barn- och ungdoms-utbildningen som motionärerna tar upp i sina anslagsyrkanden. Utskottet pekar närmare på ett antal åtgärder som har bäring på det som motionärerna för fram i sina yrkanden.

När det gäller frågan om sammanläggning av statsbidrag kan utskottet konstatera att regeringen tidigare har angett att den arbetar för att minska antalet riktade statsbidrag för att underlätta huvudmännens administrativa arbete med statsbidragen. Utskottet vill även påminna om att generella statsbidrag hanteras inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna, vars frågor bereds av finansutskottet. Kommunsektorn ersätts därutöver för ökade kostnader till följd av reformer inom utbildningsområdet i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen.

Flera yrkanden för fram behovet av utveckling av förskolans kvalitet ur olika aspekter. Utskottet kan konstatera att det finns skillnader i kvaliteten mellan förskolor, bl.a. i fråga om personalens utbildning och språkkunskaper samt barngruppernas storlek. Enligt utskottet är det därför positivt att regeringen föreslår en förstärkning av statsbidraget med 500 miljoner kronor för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan i syfte att ge bättre förutsättningar för att öka likvärdigheten och kvaliteten i förskolan. Utskottet kan notera att Skolverket har haft i uppdrag att inom ramen för de nya allmänna råden om styrning och ledning av förskolan (SKOLFS 2025:440) förtydliga vilka kunskaper i svenska som personalen ska ha samt att myndigheten erbjuder språkfrämjande insatser som vänder sig till anställda i förskolan.

Utskottet är vidare positivt till regeringens förslag om att förstärka statsbidraget för maxtaxa i syfte att minska ekonomiska hinder och möjliggöra deltagande i förskola, vilket är viktigt inte minst för att främja barnens språkutveckling. När det gäller frågan om förskolans språkutvecklande arbete för barnen vill utskottet påminna om att den reviderade läroplanen för förskolan (Lpfö 18) betonar vikten av arbetet med barnens språkutveckling tydligare jämfört med den tidigare läroplanen och att Skolverket ska ta fram

stödmaterial för hur förskolor kan följa upp varje barns språkutveckling i enlighet med förskolans läroplan. Utskottet kan vidare konstatera att frågor om såväl språkutveckling som om barngruppers storlek och personaltäthet behandlas i den pågående utredningen om en likvärdig förskola av god kvalitet med obligatorisk språkförskola (U 2024:04).

Utskottet välkomnar regeringens förslag att även för fritidshemmet minska ekonomiska hinder och möjliggöra deltagande genom att införa ett fribelopp för inkomster så att hushållens avgifter därigenom blir lägre. Förslaget med fribelopp inom maxtaxan för förskolan och fritidshemmet innebär därmed en ökning med 1 miljard kronor för det aktuella statsbidraget.

Ett antal yrkanden tar upp frågor om kvalitet och förstärkning av skolan. Utskottet instämmer i regeringens uppfattning att det är oroande med de skillnader som uppmäts i kunskapsundersökningar när det gäller studieresultat och menar därför att det är positivt med regeringens föreslagna förstärkning av statsbidraget för stärkt kunskapsutveckling med 1,8 miljarder kronor för 2026. Utskottet vill framhålla att i och med att det aktuella statsbidraget fördelas enligt ett index som speglar resursbehovet på huvudmannanivå kan satsningar göras där de bäst behövs. Regeringens påbörjade arbete med att införa nya läroplaner är enligt utskottet också ett steg mot en skola med ökad kunskapsinriktning och bättre förutsättningar för elevers lärande och kunskapsutveckling. Utskottet konstaterar vidare att regeringen aviserar flera åtgärder som berör frågor om undervisningstid, tillgång till läroböcker samt stödinsatser. Regeringen anger bl.a. att den vill införa stödundervisning som en ny stödinsats och att tester ska införas för att identifiera elever som behöver stödinsatser. Utskottet noterar att regeringen i samband med detta avser att gå vidare med att avskaffa de nationella proven i årskurs 3 i grundskolan och årskurs 4 i specialskolan.

I övrigt i fråga om yrkanden om stöd vill utskottet understryka att en bra skolgång med väl fungerande stödinsatser ökar elevernas möjligheter att nå målen för utbildningen och är betydelsefull för elevens framtida livssituation. Utskottet vill också peka på elevhälsans betydelse för det förebyggande och hälsofrämjande arbetet för barn och unga, och utskottet är därmed positivt till regeringens förslag om förstärkning av statsbidraget för personalförstärkningar i syfte att ge elever förbättrad tillgång till elevhälsans kompetenser. Regeringens förslag om en förstärkning och förlängning av statsbidraget för personalkostnader för skolsociala team är också välkommet då samverkan mellan skola och socialtjänst är en viktig del i arbetet med att stötta elever. I fråga om gruppen elever med funktionsnedsättning som har behov av särskilda stödåtgärder har utskottet noterat att Skolverket har redovisat ett regeringsuppdrag om hur kunskap om denna grupp kan ökas.

När det gäller frågor om trygghet och säkerhet kan utskottet konstatera att det har lämnats ett antal utredningsförslag om hur tryggheten och studieron i skolan kan stärkas och att regeringen föreslår medel för genomförande av sådana förslag. I likhet med regeringen anser utskottet att det är nödvändigt med ett fortsatt arbete för att stärka säkerheten i skolan och välkomnar därför

regeringens förslag om förlängning av statsbidraget för säkerhetshöjande åtgärder.

Motionärerna föreslår ökningar och minskningar i förhållande till regeringens förslag till anslag. Utskottet anser att regeringens förslag till anslag och bemyndiganden är väl avvägda. Utskottet har här redovisat sina skäl för att tillstyrka regeringens förslag om anslag och bemyndiganden inom området Barn- och ungdomsutbildning och för att avstyrka samtliga motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt (se Utskottets förslag i korthet i avsnitt 2 Statens budget inom utgiftsområde 16).

4 Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola

Propositionen

Mål för området

Området Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola omfattar kommunal vuxenutbildning och utbildning inom yrkeshögskolan samt vissa andra utbildningar.

I skollagen (2010:800) anges att målen för kommunal vuxenutbildning (komvux) är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling. Utbildningen ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning och utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet. Utgångspunkten för utbildningen ska vara den enskildes behov och förutsättningar. För komvux på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå ska de som har störst behov av utbildning prioriteras.

Målen för yrkeshögskolan finns i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan och förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan. Bestämmelserna i lagen om yrkeshögskolan syftar till att säkerställa att eftergymnasiala yrkesutbildningar som svarar mot arbetslivets behov kommer till stånd, att statens stöd för eftergymnasiala yrkesutbildningar fördelas effektivt och att utbildningarna håller hög kvalitet. När det gäller smala yrkesområden syftar bestämmelserna till att tillgodose behov av eftergymnasiala yrkesutbildningar som avses leda till förvärvsarbete för de studerande eller till en ny nivå inom deras yrke. Utbildningarna ska vidare bidra till att bryta traditioner i fråga om könsbundna utbildnings- och yrkesval.

Politikens inriktning

Regeringen anger att de strukturella problemen på arbetsmarknaden bl.a. handlar om svårigheter att matcha arbetslösas kvalifikationer och arbetsgivarnas efterfrågan. Detta gäller framför allt bland utrikes födda och personer som saknar gymnasial utbildning. Regeringen framhåller att satsningar på vuxenutbildning är av stor betydelse eftersom utbildningarna kan påskynda språklig och ekonomisk integration och leda till att fler utrikes födda försörjer sig själva. Detta minskar risken för långtidsarbetslöshet och utanförskap.

Regeringen konstaterar att efterfrågan på arbetskraft med gymnasial yrkeskompetens har ökat under en längre tid samtidigt som utbudet inte motsvarar efterfrågan. Enligt regeringen finns det ett fortsatt behov av utbildningsplatser inom gymnasial yrkesutbildning för vuxna i hela landet.

Statsbidraget för regionalt yrkesvux finansierar ett stort antal av de yrkesutbildningsplatser på gymnasial nivå som finns inom komvux. Kommunernas nyttjande av statsbidraget har enligt regeringen under en längre tid varit för lågt och statsbidraget behöver förändras i grunden för att få ett högre nyttjande över hela landet och därmed ett ökat antal utbildningsplatser. Regeringen

föreslår nu att kommunerna ska kunna beviljas statsbidrag för upp till tre år i taget. I 2025 års ekonomiska vårproposition (prop. 2024/25:100) aviserade regeringen en höjning av ersättningsnivåerna i statsbidraget. Regeringen avser också att höja ersättningsnivåerna i statsbidraget för elever i komvux som anpassad utbildning och elever med funktionsnedsättning i andra yrkesutbildningar inom komvux.

Sedan 2024 pågår en pilotverksamhet med nationell yrkesutbildning på gymnasial nivå. I 2025 års ekonomiska vårproposition (prop. 2024/25:100) aviserade regeringen en förlängning av pilotverksamheten. Regeringen bedömer att det finns möjligheter att bredda utbudet av utbildningar och öka antalet utbildningsplatser. Därför föreslår regeringen att medel avsätts för detta.

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1) initierade regeringen en omfattande utbyggnad av yrkeshögskolan, där antalet utbildningsplatser stegvis ökar t.o.m. 2026. Det finns en stor efterfrågan på yrkesutbildad arbetskraft på arbetsmarknaden, och ett behov av ökade möjligheter till omställning och kompetensutveckling. Därför bedömer regeringen att antalet utbildningsplatser inom yrkeshögskolan behöver öka ytterligare. Regeringen föreslår att permanenta medel tillförs yrkeshögskolan.

Regeringens bedömning om särskilda medel till yrkeshögskoleutbildning

Regeringen bedömer att det behöver ses över om även andra statliga myndigheter än universitet och högskolor ska kunna få särskilda medel för yrkeshögskoleutbildning. Andra myndigheter som har staten som huvudman skulle i så fall inte, som tidigare meddelats riksdagen, alltid behöva finansiera utbildningarna själva.

Anslagen

Nedan sammanfattas regeringens budgetförslag för området Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola (propositionen, avsnitt 4.7). I budgetpropositionen redogörs för anslagsutvecklingen över tid i en tabell under varje anslag. Av tabellen framgår utfall och anslagssparande för 2024, anslag och utgiftsprognos för 2025, regeringens förslag för 2026 och regeringens beräkning av anslaget för 2027 och 2028. För varje anslag anger regeringen också det tänkta ändamålet. Under respektive anslag återfinns regeringens närmare överväganden med förslag till anslagsnivå för 2026 och beräknad anslagsnivå för kommande år. Av tabellen Förändringar av anslagsnivån framgår om anslagsförändringen är en följd av pris- och löneomräkning, beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder, överföring till eller från andra anslag eller övrigt.

Inom ett antal anslag föreslår regeringen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att ingå ekonomiska åtaganden. Under anslaget för Myndigheten för yrkeshögskolan återfinns även en budget för avgiftsbelagd verksamhet.

Anslaget 1:16 Bidrag till vissa studier

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för statsbidrag som lämnas för studier om funktionsnedsättningar, utbildning som är särskilt anpassad för personer med funktionsnedsättning och studier inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning för vuxna.

Regeringen föreslår att 17 525 000 kronor anvisas för 2026.

Anslaget 1:17 Statligt stöd till vuxenutbildning

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för

- statsbidrag för kommunal vuxenutbildning och kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning samt för motsvarande äldre utbildningar, och annan utbildning som motsvarar kommunal vuxenutbildning
- statsbidrag för lärcentrum
- att främja utveckling av vuxenutbildning och öka deltagandet i sådan utbildning
- en försöksverksamhet med yrkesutbildning på gymnasial nivå med utgångspunkt i den modell som tillämpas för yrkeshögskolan
- att främja språkutveckling för personal på arbetsplatser.

Regeringen föreslår att 3 712 422 000 kronor anvisas för 2026.

För att förstärka statsbidraget för regional yrkesinriktad utbildning på gymnasial nivå inom kommunal vuxenutbildning (regionalt yrkesvux) ökas anslaget med 100 000 000 kronor för 2026.

För en förstärkning av pilotverksamheten med nationell yrkesutbildning på gymnasial nivå ökas anslaget med 50 000 000 kronor för 2026. För 2027 och 2028 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 672 000 000 kronor 2027–2029.

Skälen för regeringens förslag är följande. Skolverket beslutar om statsbidrag för bl.a. komvux. För att förbättra förutsättningarna för kommunernas planering av komvux bör statsbidrag få beviljas för upp till tre år framåt i tiden.

Anslaget 1:18 Myndigheten för yrkeshögskolan

Regeringen anger att anslaget får användas för Myndigheten för yrkeshögskolans förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 202 724 000 kronor för 2026.

Anslaget 1:19 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för

- statligt stöd för yrkeshögskoleutbildning
- kostnader för personskadeförsäkring och ansvarsförsäkring inom yrkeshögskolan

- statsbidrag för konst- och kulturutbildningar
- särskilt verksamhetsstöd för riksomfattande kursverksamhet avseende hemslöjd eller för att främja samisk utbildningsverksamhet
- stöd för framtagande av modeller för branschvalidering

Regeringen föreslår att 4 420 166 000 kronor anvisas för 2026.

För att öka antalet utbildningsplatser inom yrkeshögskolan och bibehålla utbildningarnas kvalitet ökas anslaget med 117 500 000 kronor för 2026.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 300 000 000 kronor 2027–2033.

Skälen för regeringens förslag är följande. Myndigheten för yrkeshögskolan beslutar om stöd för bl.a. yrkeshögskoleutbildningar. Regeringen har bedömt att ett beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan i regel bör omfatta fler än två utbildningsomgångar. Utbildningar som omfattas av förordningen (2013:871) om stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar kan också pågå under en längre tid.

Motionerna

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 1 i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en ökning av nivåerna på anslagen 1:17 *Statligt stöd till vuxenutbildning* med 300 000 000 kronor och 1:19 *Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning* med 50 000 000 kronor.

I yrkande 62 framför motionärerna att staten behöver ta ansvar för att förbättra tillgången till vuxenutbildning som kräver miljöer som är investeringstunga och föreslår att staten inrättar ett särskilt stöd för investeringstunga lärmiljöer för samhällsviktiga yrken. Motionärerna avsätter 50 miljoner kronor för detta ändamål på anslaget 1:17. Inom ramen för denna satsning avsätts 2 miljoner kronor till Riksglasskolan.

I yrkande 68 anser motionärerna att det behövs fler utbildningsplatser inom vuxenutbildningen, särskilt inom regionalt yrkesvux. Motionärerna föreslår en satsning på ytterligare 200 miljoner kronor till anslaget 1:17. I yrkande 71 anger motionärerna att de vill att kombinationsutbildningar ska fortsätta att utvecklas inom ramen för det ökade stödet till vuxenutbildning.

I yrkande 86 framför motionärerna att de vill att lärcentrum fortsätter att utvecklas och blir tillgängligt för fler runtom i landet och i yrkande 89 föreslår motionärerna att det ska införas en pott med stimulansmedel till lärosäten i syfte att dessa ska bidra med bl.a. kompetens till lärcentrum. En satsning på 50 miljoner kronor på anslaget 1:17 görs för att utveckla och bygga ut lärcentrum.

I yrkande 82 framför motionärerna att yrkeshögskolan behöver fortsätta att byggas ut med fler utbildningsplatser för att möta behovet av kompetens runtom i landet. Motionärerna föreslår en utökad satsning på 50 miljoner kronor för detta ändamål på anslaget 1:19.

Vänsterpartiet

I partimotion 2025/26:3169 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en ökning av nivån på anslaget 1:17 *Statligt stöd till vuxenutbildning* med 300 miljoner kronor. Motionärerna anger att de vill göra en satsning på kurslitteratur till vuxen-studerande för att det ska vara möjligt för fler att studera.

Centerpartiet

I kommittémotion 2025/26:3746 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en ökning av nivåerna på anslagen 1:17 *Statligt stöd till vuxenutbildning* med 200 000 000 kronor och 1:19 *Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning* med 49 300 000 kronor.

Motionärerna satsar på utbildning i jobbsvenska, motsvarande 150 miljoner kronor, på anslaget 1:17 samt en förstärkning av de nationella yrkesprogrammen, med 50 miljoner kronor på samma anslag. Vidare vill motionärerna satsa på yrkeshögskolan och avsätter 49 miljoner kronor för detta ändamål på anslaget 1:19.

Därutöver anger motionärerna att de gör ett större produktivitetsavdrag än regeringen och därmed sänker den pris- och löneomräkning som görs av myndigheternas förvaltningsanslag, vilket innebär en neddragning på samtliga myndigheters anslag.

Miljöpartiet

I kommittémotion 2025/26:3518 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 1 i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en ökning av nivån på anslaget 1:17 *Statligt stöd till vuxenutbildning* med 160 000 000 kronor för att ge alla asylsökande rätt till utbildning i svenska för invandrare (sfi). Enligt motionärerna skulle detta vara en fördel för asylsökandes språkinläring och integration.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet betona den viktiga roll som vuxenutbildning och yrkesutbildning för vuxna har för samhällets kompetensförsörjning och tillväxt, för individers möjligheter till omställning och möjlighet till arbete. Utskottet kan konstatera att efterfrågan på arbetskraft med gymnasial yrkeskompetens har ökat men att utbudet inte täcker efterfrågan. Utskottet instämmer därför i regeringens bedömning att det finns ett fortsatt behov av

utbildningsplatser inom gymnasial yrkesutbildning för vuxna, och därmed ytterligare satsningar. Regeringen anger att kommunernas nyttjande av statsbidraget för regionalt yrkesvux länge har varit för lågt samt skiljer sig avsevärt mellan olika kommuner. Det har också varit svårt att få vissa utbildningar till stånd, bl.a. dyrare utbildningar inom investeringstunga områden. Enligt utskottet är det därför positivt att regeringen utvecklar utformningen av och villkoren för statsbidraget för regionalt yrkesvux för att få ett högre nyttjande över hela landet och öka antalet utbildningsplatser.

Utskottet anser vidare att det är värdefullt att utbudet av utbildningar inom den nya utbildningsformen nationell yrkesutbildning på gymnasial nivå breddas och antalet utbildningsplatser ökas, och är därmed positivt till regeringens förslag om ökade medel för detta.

Utskottet vill understryka att yrkeshögskolan har en viktig roll när det gäller att möta kompetensbehov, möjliggöra omställning och förbättra matchningen på arbetsmarknaden. Utskottet välkomnar därför regeringens förslag om att fortsatt satsa på utbyggnad av yrkeshögskolan med fler utbildningsplatser.

När det gäller yrkanden om lärcentrum vill utskottet upplysa om att finansiering av lärcentrum görs inom ramen för anslaget 1:17 *Statligt stöd till vuxenutbildning* och att det i förordningen om statsbidrag för lärcentrum (2017:1303) anges att statsbidrag får lämnas till kommuner för etablering av nya lärcentrum eller för utveckling av befintliga lärcentrum samt att lärcentrum kan vara tillgängliga för studier inom t.ex. kommunal vuxenutbildning eller yrkeshögskola. Ansökningar om statsbidraget hanteras av Skolverket.

Motionärerna föreslår ökningar och minskningar i förhållande till regeringens förslag till anslag. Utskottet anser att regeringens förslag till anslag och bemyndiganden är väl avvägda. Utskottet har här redovisat sina skäl för att tillstyrka regeringens förslag om anslag och bemyndiganden inom området Kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskola och för att avstyrka samtliga motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt (se Utskottets förslag i korthet i avsnitt 2 Statens budget inom utgiftsområde 16).

5 Universitet och högskolor

Propositionen

Mål för området

Området Universitet och högskolor omfattar högskoleutbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå samt forskning vid universitet och högskolor, med statlig eller enskild huvudman.

Målet för området är att utbildning och forskning vid universitet och högskolor ska hålla en internationellt sett hög kvalitet och bedrivas effektivt (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16, bet. 2011/12:UbU1, rskr. 2011/12:98).

Politikens inriktning

Regeringen framhåller att utbildning och forskning inom högskolan ska genomsyras av hög kvalitet. Vetenskaplig excellens är avgörande för att Sverige ska kunna stärka sin konkurrenskraft och ställning som en av världens främsta forskningsnationer. Högskoleutbildningar ska vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet.

För att stärka förutsättningarna för hög kvalitet i utbildning och utbildningsutbud fortsätter regeringen att prioritera höjda ersättningsbelopp till flera utbildningsområden. Kvalitetssatsningar inom utbildningsområdena natur och teknik respektive humaniora, samhälle, juridik och teologi skapar enligt regeringen förutsättningar för höjd kvalitet inom de utbildningar som är störst inom högskolan. Det är viktigt att de ökade resurserna per student kan omsättas i bl.a. ökad lärarledd tid för att främja studenters lärande och förståelse. Regeringen anger att universitet och högskolor ansvarar för att organisera och utveckla verksamheten och utbildningsutbudet för att uppnå hög kvalitet i utbildningen, stärka kompetensförsörjningen för arbetsmarknadens behov och säkerställa att resurserna utnyttjas effektivt.

Regeringen understryker att akademisk frihet är en grundläggande förutsättning för utbildning och forskning i världsklass och en viktig beståndsdel i ett demokratiskt och starkt samhälle med ett öppet debattklimat. Enligt regeringen kan den dock inte tas för given utan behöver aktivt främjas och värnas. Därför har en särskild utredare fått i uppdrag att analysera och föreslå ändringar för att stärka forskares och lärares akademiska frihet i Sverige.

Regeringen framhåller att det är viktigt att fortsatt arbeta för ökad internationalisering och att det måste finnas goda möjligheter för utländska forskare och doktorander att verka i Sverige.

Regeringen vill att fler svenskar ska arbeta inom EU:s förvaltning för att öka möjligheterna till inflytande för Sverige samt för att bidra till ökad kunskap om Sverige inom EU. Det finns även anledning att stärka kompetensförsörjningen till svenska myndigheter och institutioner för att bidra till en högkvalificerad och effektiv förvaltning i Sverige. Genom att satsa på högkvalitativa masterprogram i offentlig förvaltning bl.a. med EU-inriktning kan kompetensförsörjningen förstärkas, enligt regeringen. Särskilda

medel satsas därför på att ett urval lärosäten ska kunna genomföra sådana masterprogram.

Göteborgs universitet har i uppdrag att genom Segerstedtinstitutet sprida kunskap om arbetsmetoder mot antisemitism till aktörer som har en viktig roll i att motverka antisemitism bland barn och unga. För att ge Segerstedtinstitutet bättre förutsättningar för detta viktiga arbete förstärker regeringen satsningen.

Regeringen framhåller att svenska lärosäten behöver stå rustade för att möta det allvarliga säkerhetsläget, vilket bl.a. ställer stora krav på god cybersäkerhet. Särskilda resurser tillförs för att berörda lärosäten ska kunna vidta åtgärder som uppfyller de krav som följer av den nya cybersäkerhetslagen.

Regeringen framhåller att förutsättningar för framtidens nya jobb och stärkt konkurrenskraft i industrin skapas genom gröna och andra banbrytande innovationer och världsledande utbildning och forskning. Utbildning och praktikinära forskning av hög kvalitet möjliggör också stärkt kvalitet i skolan och i vården. Regeringens satsning på kompletterande utbildningar för personer med avslutad utländsk utbildning är en viktig väg för att stärka kompetensförsörjningen inom bl.a. vården.

För att förbättra möjligheterna till vidareutbildning för yrkesverksamma med specialistkompetens har regeringen satsat särskilt på korta kurser för yrkesverksamma. Syftet är att medlen ska kunna bidra till att utveckla ett särskilt kvalificerat utbildningsutbud inom prioriterade områden, bl.a. inom det s.k. STEM-området (science, technology, engineering and mathematics, dvs. naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik). Nu satsar regeringen på att bibehålla nivån permanent, vilket gör det möjligt att fortsätta utvecklingen av utbildning.

Regeringen avser att utreda hur lärosätenas utbildningsutbud mer effektivt kan styras mot ett utbildningsutbud av hög kvalitet som är relevant för samhällets och arbetsmarknadens behov av framtida kompetens, samtidigt som möjligheterna till bildning är goda och lärosätenas autonomi och rådgivning värnas. Utredningen ska även lämna förslag som kan förbättra uppföljning och kontroll av myndighetskapitalet.

Enligt regeringen är det viktigt att det finns ett relevant, kvalificerat och resurseffektivt utbildningsutbud som kan erbjudas till personer i behov av omställning och fortbildning. För att ge lärosätena bättre förutsättningar att utveckla ett sådant flexibelt och kvalificerat utbildningsutbud kan ersättnings-systemet i vissa delar behöva anpassas och ett förslag på en ersättningsmodell har remitterats och bereds just nu. Regeringen satsar på riktade resurser till ett antal lärosäten för att påskynda utvecklingen av ett sådant utbud, bl.a. inom STEM-ämnena.

Enligt regeringen är det viktigt att skapa attraktiva utbildningsvägar för att få fler skickliga lärare i skolan. En sådan väg är arbetsintegrerad lärarutbildning där studenter kan kombinera arbete och studier. Den tillfälliga satsningen på sådan utbildning beräknas förlängas.

Regeringen framhåller att det är angeläget att ökade forskningsanslag i likhet med andra satsningar på forskning fördelas på ett sådant sätt att de bidrar till att de övergripande målen om excellens, innovation och internationalisering uppnås. Regeringen avser därför att fördela ökade medel till forskningsanslag till de områden och de lärosäten som bäst kan uppfylla målen.

Regeringens bedömning om olika lärarutbildningar

Regeringen bedömer att det finns behov av att reformera lärarutbildningarna för att höja kvaliteten. Regeringen har tidigare gjort uttalanden till riksdagen som rör nuvarande utformning m.m. av olika lärarutbildningar. Vid den nu pågående översynen av utbildningarna behöver det enligt regeringen finnas utrymme att ändra utbildningarnas struktur och utformning. Det kan leda till förordningsändringar som avviker från de bedömningar som har legat till grund för den nuvarande regleringen av den utbildningsvetenskapliga kärnan. Reformbehovet kan även leda till ändringar som avviker från de bedömningar som tidigare legat till grund för speciallärar- och specialpedagogutbildningarna, enligt regeringen.

Tillkännagivande som regeringen anser är slutbehandlat

Regeringen redovisar sin behandling av ett tillkännagivande inom området Universitet och högskolor.

Tillkännagivande om in- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att regeringen bör överväga och vid behov lämna förslag på nya arbetssätt och andra tekniska lösningar som kan bidra till att motverka fusk vid högskoleprovet (bet. 2021/22:UbU26 reservation 2 punkt 2, rskr. 2021/22:412).

Lagen (2022:1101) om in- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet trädde i kraft den 1 juli 2023 och in- och utpasseringskontroller genomfördes för första gången vid det högskoleprov som anordnades i oktober 2023. Med anledning av tillkännagivandet beslutade regeringen den 20 december 2023 att i regleringsbrevet för budgetåret 2024 för Universitets- och högskolerådet (UHR) ge myndigheten i uppdrag att analysera om det finns behov av ytterligare åtgärder för att motverka fusk på högskoleprovet, och i så fall föreslå sådana åtgärder (U2023/03655).

Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) den 11 december 2024 (U2024/02767). UHR redovisade att de verktyg myndigheten har fått genom lagstiftningen om in- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet bedömdes vara tillräckliga för att förhindra att fusk sker genom användning av elektroniskt hjälpmedel. Initialt var tillgången på ordningsvakter till in- och utpasseringskontroller en utmaning men tack vare ett nytt ordningsvaktsförordnande från 2024 ökade tillgången på ordningsvakter. Andra exempel på åtgärder för att förhindra fusk före, under och efter provet är granskning av intyg vid ansökan om anpassat prov, övervakning vid

provstillfället och systematisk uppföljning av provresultat. För att säkerställa att syftet med åtgärder mot fusk vid högskoleprovet uppnås granskar Universitets- och högskolerådet insatserna kontinuerligt som en del i det löpande förbättringsarbetet.

Regeringen bedömer att ytterligare insatser inom området inte är nödvändiga utan anser att tillkännagivandet med de vidtagna och redovisade åtgärderna är slutbehandlat.

Anslagen

Nedan sammanfattas regeringens budgetförslag för området Universitet och högskolor (propositionen, avsnitt 5.8). I budgetpropositionen redogörs för anslagsutvecklingen över tid i en tabell under varje anslag. Av tabellen framgår utfall och anslagssparande för 2024, anslag och utgiftsprognos för 2025, regeringens förslag för 2026 och regeringens beräkning av anslaget för 2027 och 2028. För varje anslag anger regeringen också det tänkta ändamålet. Under respektive anslag återfinns regeringens närmare överväganden med förslag till anslagsnivå för 2025 och beräknad anslagsnivå för kommande år. Av tabellen Förändringar av anslagsnivån framgår om anslagsförändringen är en följd av pris- och löneomräkning, beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder, överföring till eller från andra anslag eller övrigt.

I propositionen (avsnitt 5.8 tabell 5.13) finns en samlad översikt av budgeten för de statliga universitetens och högskolornas avgiftsbelagda verksamhet. Under anslaget för Universitets- och högskolerådet återfinns en särskild budget för denna myndighets avgiftsfinansierade verksamhet.

Regeringen föreslår godkännanden samt bemyndiganden inom ett antal anslag. Inom två lärosätens båda anslag föreslår regeringen att riksdagen ska godkänna att regeringen beslutar om medlemskap i vissa organisationer samt att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om medlemsavgifter till dessa organisationer. Inom fyra lärosätens anslag för forskning och utbildning på forskarnivå föreslår regeringen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att besluta om medlemsavgifter till vissa organisationer. I ett lärosätes anslag för forskning och utbildning på forskarnivå föreslår regeringen att riksdagen ska godkänna att regeringen fattar beslut om medlemskap i en organisation samt bemyndiga regeringen att besluta om medlemsavgift till denna organisation. Inom anslaget 2:65 föreslår regeringen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att besluta om kapitaltillskott.

Ersättningsbelopp

Samtliga ersättningsbelopp för helårsstudenter och helårsprestationer räknas upp med pris- och löneomräkningen på 1,84 procent. Därutöver höjs ersättningsbeloppet för humanistiskt, teologiskt, juridiskt, samhällsvetenskapligt utbildningsområde med 1 050 kronor per helårsprestation i enlighet med vad som aviserades i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.8). För 2027 beräknas ersättningsbeloppet öka med ytterligare 525 kronor per helårsprestation. Även ersättningsbeloppet per

helårsstudent för naturvetenskapligt, tekniskt, farmaceutiskt utbildningsområde höjs med ytterligare 1 040 kronor i enlighet med vad som aviserades i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.6.3).

Ersättningsbeloppet för utbildningsområdet musik höjs utöver pris- och löneomräkningen med 24 000 kronor per helårsstudent och med 11 000 kronor per helårsprestation för att skapa möjligheter att höja utbildningens kvalitet. Sammanlagt innebär det en höjning med 15 procent per helårsstudent och 11 procent per helårsprestation. Höjningen görs inom ram, vilket innebär att den totala kostnaden för utbildningsområdet inte ökar.

I propositionen (avsnitt 5.8 tabell 5.10) ges en översikt av ersättningsbeloppen för helårsstudenter och helårsprestationer inom olika utbildningsområden.

Forskningsanslag

I enlighet med vad som angavs i forsknings- och innovationspropositionen 2024 fördelas direkta forskningsanslag till universitet och högskolor med hjälp av kvalitetsindikatorer. I fördelningen används indikatorer som är beräknade av Vetenskapsrådet. Det innebär att indikatorn för externa medel är något utvecklad. Bland annat väger forskningsbidrag från EU högre i syfte att öka lärosätenas incitament att söka EU-medel. Därutöver permanentas de tillskott till de direkta forskningsanslagen som ingick i propositionen Vårändringsbudget för 2025 i denna proposition.

Baserat på kvalitetsindikatorerna görs även en omfördelning av befintliga resurser, där 5 procent av respektive lärosätes direkta forskningsanslag ingår. I denna omfördelning ingår inte de medel till strategiska forskningsområden (SFO) som lärosätet tilldelas. Skälet till detta är att delar av SFO-medlen i många fall skickas vidare till andra lärosäten som deltar i samma SFO. I det belopp som omfördelas undantas 50 procent av lärosätets basresurs för att markera betydelsen av forskningsanknytning i alla utbildningar på grundnivå och avancerad nivå. Beräkningen av omfördelningen är därmed i linje med hur sådan omfördelning har gjorts tidigare. Regeringen avser inte att omfördela ytterligare medel under 2027 och 2028.

De ökade resurserna till forskning och utbildning på forskarnivå gör det möjligt att upprätthålla den finansiering som görs från lärosäten för att säkerställa driften av forskningsinfrastrukturen MAX IV vid Lunds universitet. MAX IV är en nationell anläggning som är viktig för svenska forskare. Utöver den finansiering som kanaliseras via forskningsfinansiärer är det rimligt att de som använder anläggningen för sin forskning också bidrar till anläggningens kostnader och till dess utveckling.

Särskilda redovisningar av medelsfrågor

I propositionen (avsnitt 5.8 tabell 5.11) ges en översikt av de direkta forskningsanslagen till universitet och högskolor, med fördelning och omfördelning baserat på kvalitetsindikatorer.

I propositionen (avsnitt 5.8 tabell 5.12) redovisas även en översikt av fördelning av medel till särskilda satsningar vid vissa lärosäten samt medel till

de mindre, statliga lärosätena som inte omfattas av ovan nämnda fördelning med kvalitetsindikatorer. Ytterligare medel för särskilda satsningar på praktiktäna forskning för lärare och praktiktäna forskarskola för sjuksköterskor fördelas till lärosäten genom anslaget 2.65 *Särskilda medel till universitet och högskolor*. I propositionen (avsnitt 5.8.63) redogörs för fördelningen av en höjning av basresursen för de enskilda utbildningsanordnarna.

Samtliga satsningar med anledning av forsknings- och innovationspropositionen 2024 finansieras genom neddragning av anslaget 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* där medel beräknades för ändamålen i budgetpropositionen för 2025.

Anslag för myndigheters förvaltning

Anslaget 2:1 Universitetskanslersämbetet

Regeringen anger att anslaget får användas för Universitetskanslersämbetets förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 166 446 000 kronor för 2026.

Anslaget 2:2 Universitets- och högskolerådet

Regeringen anger att anslaget får användas för Universitets- och högskolerådets förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 320 330 000 kronor för 2026.

Regeringen har gett Universitets- och högskolerådet i uppdrag (U2025/00286) att ansvara för arbetet med medborgarskapsprov i svenska och samhällskunskap. Anslaget ökas därför med 88 000 000 kronor 2026. För 2027 beräknas anslaget öka med 95 000 000 kronor och för 2028 beräknas anslaget öka med 137 000 000 kronor. Beräknade anslagsökningar för kommande år redovisas också (se utg.omr. 8 avsnitt 1.7).

För införandet av ett nytt betygssystem beräknas anslaget öka med 2 300 000 kronor 2027 och för 2028 beräknas anslaget öka med 3 600 000 kronor. Beräknade anslagsökningar för kommande år redovisas också.

Anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid statliga universitet och högskolor

Regeringen anger att de totalt 30 anslagen får användas för ersättning till universiteten och högskolorna för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Regeringen föreslår att anslagen anvisas totalt 26 960 095 000 kronor för 2026. För en översikt av regeringens föreslagna fördelning på lärosäten, se bilaga 2.

Anslag för forskning och utbildning på forskarnivå vid statliga universitet och högskolor

Regeringen anger att de totalt 30 anslagen får användas för ersättning till universiteten och högskolorna för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringen föreslår att anslagen anvisas totalt 19 856 554 000 kronor för 2026. För en översikt av regeringens förslag till fördelning på lärosäten, se bilaga 2.

För en översikt av beslutad och beräknad fördelning och omfördelning med kvalitetsindikatorer per lärosäte, se avsnitt 5.8. tabell 5.11 i propositionen. För en översikt av beslutad och beräknad medelstillsdelning för särskilda satsningar m.m. per lärosäte, se avsnitt 5.8 tabell 5.12 i propositionen.

För respektive lärosätesanslag redovisas förslag på ändringar till följd av fördelning av den ökning av universitets och högskolors anslag för forskning och utbildning på forskarnivå som aviserades i forsknings- och innovationspropositionen 2024 samt, för vissa lärosäten, till följd av fördelning av medel till särskilda satsningar m.m. med anledning av samma proposition. Exakta beloppsförändringar framgår av propositionen i text under respektive lärosätesanslag för forskning och utbildning på forskarnivå.

Godkännanden och bemyndiganden inom anslag till vissa statliga universitet

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:4 *Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom råvaror under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Raw Materials) på högst 380 000 kronor. Skälen för regeringens förslag är följande. Sedan 2015 är Uppsala universitet medlem i EIT Raw Materials (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16, bet. 2022/23:UbU1, rskr. 2022/23:108). Eftersom verksamheten kommer att fortsätta bedrivas bör regeringens bemyndigande att besluta om medlemsavgift i EIT Raw Materials förlängas.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:4 *Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* besluta om en årlig medlemsavgift till Centre Européen de Calcul Atomique et Moléculaire (CECAM) på högst 380 000 kronor. Skälen för regeringens förslag är följande. Sedan 2016 är Uppsala universitet medlem i Centre Européen de Calcul Atomique et Moléculaire (CECAM) (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16, bet. 2022/23:UbU1, rskr. 2022/23:108). Eftersom verksamheten kommer att fortsätta bedrivas bör regeringens bemyndigande att besluta om medlemsavgift i CECAM förlängas.

Vidare föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:6 *Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom klimatområdet under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Climate-KIC) på högst 150 000 kronor. Skälen för regeringens förslag är följande. Sedan 2020 är Lunds universitet medlem i EIT Climate-KIC (prop. 2019/20:99 utg.omr. 16, bet. 2019/20:FiU21, rskr. 2019/20:340). Eftersom verksamheten kommer att fortsätta bedrivas bör regeringens bemyndigande att besluta om medlemsavgift i EIT Climate-KIC förlängas.

Regeringen föreslår även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:6 *Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom livsmedel under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Foods) på högst 1 200 000 kronor. Skälen för regeringens förslag är följande. Sedan 2019 är Lunds universitet medlem i EIT Foods (prop. 2018/19:99 utg.omr. 16, bet. 2018/19:FiU21, rskr. 2018/19:288). Eftersom verksamheten kommer att fortsätta bedrivas bör regeringens bemyndigande att besluta om medlemsavgift i EIT Foods förlängas.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att regeringen under 2026 beslutar om medlemskap i den belgiska juridiska personen EUTOPIA internationale vereniging zondeer winstoogetmerk (EUTOPIA IVZW) och bemyndigar regeringen att under 2026–2035 för anslaget 2:7 *Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* besluta om en årlig medlemsavgift på högst 1 000 000 kronor. Regeringen föreslår även ett motsvarande bemyndigande för anslaget 2:8 *Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå*. Regeringen anger att den totala avgiften som belastar Göteborgs universitets båda anslag dock inte ska överstiga 1 000 000 kronor årligen. Skälen för regeringens förslag är sammanfattningsvis följande. För att ett universitet ska kunna delta i EUTOPIA på ett fullvärdigt och effektivt sätt behöver det kunna ingå som medlem i den juridiska personen EUTOPIA IVZW som driver och stödjer frågor av intresse för Europauniversitetet samt betala den årliga medlemsavgiften som fastställts i stadgarna för EUTOPIA IVZW. Eftersom samarbetet kan avse både utbildning och forskning bedömer regeringen att avgiften kan komma att belasta såväl universitetets anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå som anslaget för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att regeringen under 2026 beslutar om medlemskap i Science Business Bryssel och bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:16 *Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå* besluta om en årlig medlemsavgift på högst 200 000 kronor. Skälen för regeringens förslag är följande. Science Business Bryssel är en viktig, och för Karolinska institutet en relativt unik kanal som skapar värde genom att underlätta förståelsen för frågor rörande policy, finansiering, nyttiggörande och innovation inom EU.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:18 *Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå* besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom råvaror under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Raw Materials) på högst 380 000 kronor. Skälen för regeringens förslag är följande. Sedan 2015 är Kungliga Tekniska högskolan medlem i EIT Raw Materials (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16, bet. 2022/23:UbU1, rskr. 2022/23:108). Eftersom verksamheten kommer att fortsätta bedrivas bör regeringens bemyndigande att besluta om medlemsavgift i EIT Raw Materials förlängas.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:18 *Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå* besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom hälsa under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Health) på högst 320 000 kronor. Skälen för regeringens förslag är följande. Sedan 2015 är Kungliga Tekniska högskolan medlem i EIT Health (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16, bet. 2022/23:UbU1, rskr. 2022/23:108). Eftersom verksamheten kommer att fortsätta bedrivas bör regeringens bemyndigande att besluta om medlemsavgift i EIT Health förlängas.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:18 *Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå* besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom it-området under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Digital) på högst 420 000 kronor. Skälen för regeringens förslag är följande. Sedan 2017 är Kungliga Tekniska högskolan medlem i EIT Digital (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16, bet. 2022/23:UbU1, rskr. 2022/23:108). Eftersom verksamheten kommer att fortsätta bedrivas bör regeringens bemyndigande att besluta om medlemsavgift i EIT Digital förlängas.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:20 *Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom råvaror under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Raw Materials) på högst 380 000 kronor. Skälen för regeringens förslag är följande. Sedan 2015 är Luleå tekniska universitet medlem i EIT Raw Materials (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16, bet. 2022/23:UbU1, rskr. 2022/23:108). Eftersom verksamheten kommer att fortsätta bedrivas bör regeringens bemyndigande att besluta om medlemsavgift i EIT Raw Materials förlängas.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att regeringen under 2026 beslutar om medlemskap i den belgiska juridiska personen European University for Customised Education Association internationale sans but lucratif (EUNICE AISBL) och bemyndigar regeringen att under 2026–2035 för anslaget 2:21 *Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* besluta om en årlig medlemsavgift för universitetet på högst 700 000 kronor. Regeringen föreslår även ett motsvarande bemyndigande för anslaget 2:22 *Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå*. Regeringen anger att den totala avgiften som belastar Karlstads universitets båda anslag dock inte ska överstiga 700 000 kronor årligen. Skälen för regeringens förslag är sammanfattningsvis följande. Karlstads universitet är medlem i Europauniversitetet EUNICE. För att universitetet ska kunna delta i EUNICE på ett fullvärdigt och effektivt sätt behöver det kunna ingå som medlem i den juridiska personen EUNICE AISBL som driver och stödjer frågor av intresse för Europauniversitetet samt betala den årliga medlemsavgiften som fastställts i stadgarna för EUNICE AISBL. Eftersom samarbetet kan avse både utbildning och forskning bedömer regeringen att avgiften kan

komma att belasta såväl universitetets anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå som anslaget för forskning och utbildning på forskarnivå.

Övriga anslag

Anslaget 2:63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till enskilda utbildningsanordnare för ersättning för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå, behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 4 415 760 000 kronor för 2026.

Inom anslaget fördelar regeringen resurser till Chalmers Tekniska Högskola AB, Handelshögskolan i Stockholm, Stiftelsen Högskolan i Jönköping, Enskilda Högskolan Stockholm AB, Akademi för Ledarskap och Teologi, Johannelunds teologiska högskola AB, Stiftelsen Stockholms Musikpedagogiska Institut, Ericastiftelsen, Marie Cederschiöld högskola AB, Stiftelsen Röda Korsets Högskola, Sophiahemmet, ideell förening, Beckmans skola AB, Newmaninstitutet AB och Brunnsviks folkhögskola. Fördelningen per lärosäte och anslagspost samt kostnader för mervärdesskatt redovisas i propositionen (avsnitt 5.8.63 tabell 5.141).

I det beräknade bidraget för 2026 till Chalmers Tekniska Högskola AB för utbildning på grundnivå och avancerad nivå ingår medel till särskilda åtaganden för bidrag för utrustning m.m. till sjöbefälsutbildningen och bidrag för studenthälsa. Av det beräknade bidraget till Stiftelsen Högskolan i Jönköping för utbildning på grundnivå och avancerad nivå ingår medel för studenthälsa.

Utbildningsutskottet föreslog i betänkande 2018/19:UbU1 att bidraget till Enskilda Högskolan Stockholm skulle ökas för en utbyggnad av den utbildning som ges i samarbete med Stiftelsen Sankt Ignatius. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2018/19:104). Stiftelsen har under sommaren 2025 tilldelats examenstillstånd för magisterexamen i östkyrkliga studier och har ansökt om att få ta över resurserna för utbildningen från Enskilda Högskolan Stockholm. Frågan bereds i Regeringskansliet och regeringen avser att besluta om medel i regleringsbrev.

Under anslagsposten har mervärdesskattekostnader beräknats för Stiftelsen Chalmers Tekniska Högskola, Chalmers Tekniska Högskola AB och Stiftelsen Högskolan i Jönköping i enlighet med de ramavtal som har ingåtts mellan staten, stiftelsen och bolaget respektive staten och stiftelsen. Syftet är att garantera konkurrensneutralitet gentemot statliga universitet och högskolor. Under anslagsposten har även medel beräknats för höjda kostnader för mervärdesskatt inom utbildningen för övriga enskilda utbildningsanordnare som tilldelas bidrag från detta anslag. Därutöver ingår även medel till Handelshögskolan i Stockholm för mervärdesskattekostnader som utbetalas under förutsättning att avtal ingås mellan staten och universitetet om frågan.

Anslaget ökas med 53 874 000 kronor fr.o.m. 2026 till följd av fördelning av den ökning av universitets och högskolors anslag för forskning och utbildning på forskarnivå som aviserades i forsknings- och innovationspropositionen 2024 (se tabell 5.11). Med anledning av samma proposition ökas anslaget med 17 416 000 kronor fr.o.m. 2026 till följd av att basresursen för enskilda utbildningsanordnare ökar (se tabell 5.141). Anslaget ökas också med 12 000 000 kronor 2026, och beräknas öka med 15 000 000 kronor 2027 och med 20 000 000 kronor fr.o.m. 2028 till följd av fördelning av medel till särskilda satsningar (se tabell 5.12).

Anslaget 2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskola

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för särskilda insatser för högskoleutbildning och forskning inom högskoleområdet. Anslaget får även användas för utgifter i fråga om bidrag till statliga universitet och högskolor, enskilda utbildningsanordnare av högskoleutbildning samt statliga myndigheter och andra organisationer med anknytning till högskoleområdet.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 991 719 000 kronor för 2026.

Från anslaget finansieras bl.a. vissa särskilda utbildningsinsatser såsom vidareutbildning av obehöriga lärare (VAL), stöd till waldorfläroarutbildningen och särskild KPU inklusive Teach for Sweden. För Teach for Sweden beräknas 15 900 000 kronor årligen 2026–2028. Inom anslaget finansieras också kompletterande utbildningar för personer med avslutad utländsk utbildning. Från anslaget fördelas även medel till övningsskolor, universitetens innovationskontor, kulturskolekliv och Svenska institutet för informationsinsatser och svenskundervisning i utlandet.

Forsknings- och innovationspropositionen 2024 föranleder flera förändringar av anslaget då tidigare beräknade medel på anslaget fördelas till sitt avsedda ändamål. För en översikt av föreslagna och beräknade förändringar av medelsfördelning inom anslaget, se avsnitt 5.8.64 tabell 5.143. En närmare beskrivning av innehållet i förändringarna finns i texten under tabellen.

Anslaget 2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter vid universitet och högskolor för särskilda åtaganden och för utgifter för bidrag till insatser för ökad kvalitet i högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå. Anslaget får även användas för kapitaltillskott för finansiering av idébanksmedel efter beslut av riksdagen i varje enskilt fall.

Anslaget får även användas för kapitaltillskott till holdingbolagen vid universitet och högskolor för att främja kommersialisering av forskningsresultat och innovation efter beslut av riksdagen i varje enskilt fall.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 983 700 000 kronor för 2026.

Från anslaget finansieras bl.a. tandvårdscentraler, stöd till studenter med funktionsnedsättning, tolk- och översättarutbildning, medel till studenthälsa och medel till korta kurser. Inom anslaget finansieras också medel till Cybercampus och utrustning till sjöfartsutbildning. Mälardalens universitet har tidigare fått särskilda medel för Idélab. Då universitetet nu får del av medel

för universitetens innovationskontor bedömer regeringen att de särskilda medlen för verksamhet vid Idélab bör omprioriteras för att bl.a. möjliggöra vissa särskilda satsningar för lärar- och förskollärarytbildningarna. Utöver de förändringar som aviserats i denna proposition samt tidigare budgetpropositioner avser regeringen att göra fördelningen av medel till respektive lärosäte på samma sätt som tidigare år.

För en översikt av föreslagna och beräknade förändringar av medelsfördelningen inom anslaget, se avsnitt 5.8.65 tabell 5.145. En närmare beskrivning av innehållet i förändringarna finns i texten under tabellen.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget besluta om kapitaltillskott till holdingbolag knutna till universitet och högskolor för finansiering av verksamhet som syftar till att främja kommersialisering av forskningsresultat och innovationer, inklusive idébanksmedel, på högst 52 000 000 kronor. Skälet för regeringens förslag är sammanfattningsvis följande. Holdingbolagen vid universitet och högskolor fyller en viktig funktion i innovationssystemet såväl regionalt som nationellt. I denna proposition föreslås att 40 000 000 kronor tillförs för kapitaltillskott till holdingbolag. Sedan tidigare har 11 000 000 kronor fördelats inom anslaget till idébanksmedel genom kapitaltillskott till holdingbolagen samt 1 000 000 kronor till Chalmers Tekniska Högskola AB från anslaget 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor*. För att åstadkomma en mer ändamålsenlig användning av medlen utifrån respektive holdingbolags förutsättningar och för att ta bort öronmärkningen av idébanksmedlen bör medel för idébanker slås samman med de medel för kapitaltillskott som tillförs med anledning av forsknings- och innovationspropositionen 2024.

Anslaget 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för statsbidrag enligt avtal mellan svenska staten och landsting om samarbete om högskoleutbildning av läkare, medicinsk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till landsting enligt avtal om samarbete om högskoleutbildning av tandläkare, odontologisk forskning och utveckling av tandvården.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 3 039 108 000 kronor för 2026.

Enligt avtalet om samarbete om utbildning av läkare, klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården, det s.k. ALF-avtalet, ersätter staten berörda regioner för medverkan i verksamhetsintegrerad utbildning av läkare per helårsstudent och för klinisk forskning. Fördelningen av anslagsmedel 2026 enligt ALF-avtalet framgår av propositionen (avsnitt 5.8.66 tabell 5.148). Enligt avtalet om samarbete om grundutbildning av tandläkare, odontologisk forskning och utveckling av tandvården, det s.k. TUA-avtalet, ersätter staten berörda regioner för medverkan i grundutbildning av tandläkare per helårsstudent, basorganisation och kliniskt inriktad odontologisk forskning. Fördelningen av anslagsmedel 2026 enligt TUA-avtalet framgår av propositionen (avsnitt 5.8.66 tabell 5.150).

Anslaget 2:67 Särskilda bidrag inom högskoleområdet

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter i fråga om bidrag till statliga universitet och högskolor, enskilda utbildningsanordnare av högskoleutbildning, samt statliga myndigheter och andra organisationer med anknytning till högskoleområdet.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 50 980 000 kronor för 2026.

Motionerna

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 1 i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en ökning av nivåerna på anslagen 2:65 *Särskilda medel till universitet och högskolor* med 100 000 000 kronor och 2:67 *Särskilda bidrag inom högskoleområdet* med 20 000 000 kronor.

Motionärerna framför i yrkande 90 behovet av att ha fortsatt god tillgång på platser i den högre utbildningen i hela landet och avsätter 100 miljoner kronor till anslaget 2:65 för att lärosäten ska kunna erbjuda fler utbildningsplatser. För att värna studenternas inflytande avsätter motionärerna 20 miljoner kronor på anslaget 2:67.

Vänsterpartiet

I partimotion 2025/26:3169 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en ökning av nivåerna på anslagen 2:2 *Universitets- och högskolerådet* med 20 000 000 kronor, 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* med 648 000 000 kronor, 2:66 *Ersättningar för klinisk utbildning och forskning* med 42 000 000 kronor och 2:67 *Särskilda bidrag inom högskoleområdet* med 30 000 000 kronor.

Ovanstående anslagsförslag innebär följande.

Motionärernas satsning på anslaget 2:2 omfattar 10 miljoner kronor för att göra det möjligt för fler studenter med funktionsnedsättning att skriva högskoleprovet och 10 miljoner kronor för att säkerställa finansieringen av högskoleprovet.

Motionärerna vill stärka kvaliteten på högre utbildning och föreslår därför en höjning av ersättningen per helårsstudent till lärosätena med 330 miljoner kronor. Vidare anser motionärerna att basanslagen för forskning ska höjas och föreslår en höjning med 100 miljoner kronor för detta ändamål. Motionärerna föreslår också att antalet platser utökas på läkarutbildningen och sjuksköterskeutbildningen, med en satsning på 208 miljoner kronor, liksom att antalet platser på bibliotekarieutbildningen utökas, med en satsning på 10 miljoner kronor. Därmed föreslås en ökning på anslaget 2:64 med 648 miljoner kronor.

För att genomföra utökningen av antalet platser på läkarutbildningen behöver den statliga ersättningen till regionen ökas. Motionärerna föreslår därför en höjning av anslaget 2:66 med 42 miljoner för detta ändamål.

Motionärerna vill vidare öka tryggheten för studenter på lärosätena och gör en satsning på 30 miljoner kronor på studentkåren på anslaget 2:67.

Centerpartiet

I kommittémotion 2025/26:3746 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en ökning av nivån på anslaget 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* med 97 000 000 kronor. Motionärerna vill se en satsning med 50 miljoner kronor för en stärkt läraryrke och fler lärarbehöriga från andra yrken och en satsning på 80 miljoner kronor på samma anslag för fler utbildningsplatser för läkare och sjuksköterskor. Samtidigt avvisar motionärerna regeringens förslag om masterutbildning i offentlig förvaltning, vilket minskar samma anslag med 30 miljoner kronor, och regeringens förslag om utbildning i ledarskap m.m., en minskning med 3 miljoner kronor.

Motionärerna avvisar vidare regeringens förslag om medborgarskapsprov i svenska och samhällskunskap, vilket minskar anslaget 2:2 *Universitets- och högskolerådet* med 88 miljoner kronor.

Därutöver anger motionärerna att de gör ett större produktivitetsavdrag än regeringen och därmed sänker den pris- och löneomräkning som görs av myndigheternas förvaltningsanslag, vilket innebär en neddragning på samtliga myndigheters anslag.

Miljöpartiet

I kommittémotion 2025/26:3518 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 1 i denna del föreslår motionärerna att produktivitetsavdraget avskaffas och att lärosätena tillförs 400 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Medlen fördelas till anslag inom intervallet 2:3 till 2:63 samt till anslaget 2:66. I kommittémotion 2025/26:3365 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 9 anser motionärerna att produktivitetsavdraget ska avvecklas för att stärka lärosätenas finansiering och oberoende.

I kommittémotion 2025/26:3518 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 1 i denna del föreslår motionärerna en höjning med 50 miljoner kronor på anslaget 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* för satsningar på vidareutbildning av obehöriga lärare (VAL) och för att de med utländsk examen ska få nödvändig kompetens för svensk skola. Motionärerna föreslår vidare en höjning av anslaget 2:66 *Ersättningar för klinisk utbildning och forskning* med 20 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Dessa medel avser en satsning på ersättning enligt samma beräkningsgrund till alla lärosäten och regioner där den verksamhetsförlagda utbildningen och forskningen inom läkarutbildningen äger rum, enligt motionärerna.

Motionärerna föreslår även en höjning av anslaget 2:67 *Särskilda bidrag inom högskoleområdet* med 20 miljoner kronor.

Motionärerna avvisar förslaget om uppdrag om medborgarskapsprov till Universitets- och högskolerådet och de 88 miljoner kronor som avsatts för detta på anslaget 2:2 *Universitets- och högskolerådet*.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla betydelsen av hög kvalitet i utbildning och forskning vid universitet och högskolor för att Sverige ska fortsätta att utvecklas som kunskapsnation. Högskoleutbildningar ska vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet. Vetenskaplig excellens inom forskningen är avgörande för att Sverige ska stärka sin konkurrenskraft och ställning som en av världens främsta forskningsnationer. Det ska finnas ett nära samband mellan utbildning och forskning, liksom en god samverkan med det omgivande samhället. Utskottet vill understryka att den akademiska friheten är en förutsättning för utbildningen och forskningen och aktivt ska stärkas och främjas.

Utskottet är positivt till att regeringen satsar på höjda ersättningsbelopp till flera utbildningsområden för att höja kvaliteten i utbildningarna, vilket t.ex. kan göras genom ökad lärarledd tid. Enligt utskottet är det av stor vikt att satsa på utbildningar för att stärka kompetensförsörjningen inom olika sektorer, såväl i dag som för kommande behov, inklusive behov av fortbildning och omställning. Det är därför värdefullt med satsningar som t.ex. kompletterande utbildningar, korta kurser för yrkesverksamma och utbildningar för att få fler lärare.

Utskottet kan konstatera att regeringen i forsknings- och innovationspolitiska propositionen 2024 aviserade ett antal förändringar för beräkning av fördelning av forskningsmedel till lärosätena och att regeringen nu redovisar föreslagna fördelningar, t.ex. direkta forskningsanslag till universitet och högskolor med hjälp av kvalitetsindikatorer, medel till lärosäten för särskilda satsningar och höjning av basresursen för enskilda utbildningsanordnare. Utskottet instämmer i regeringens uppfattning att ökade forskningsanslag ska fördelas så att de bidrar till de övergripande forskningspolitiska målen om excellens, innovation och internationalisering.

Utskottet ställer sig bakom regeringens bedömning att tillkännagivandet som redovisas i propositionen är slutbehandlat.

Motionärerna föreslår ökningarna och minskningarna i förhållande till regeringens förslag till anslag. Utskottet anser att regeringens förslag till anslag, godkännanden och bemyndiganden är väl avvägda. Utskottet har här redovisat sina skäl för att tillstyrka regeringens förslag om anslag, godkännanden och bemyndiganden inom området Universitet och högskolor och för att avstyrka samtliga motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt (se Utskottets förslag i korthet i avsnitt 2 Statens budget inom utgiftsområde 16).

6 Forskning

Propositionen

Mål för området

Området Forskning omfattar bl.a. statlig finansiering av forskning och forskningsmyndigheter.

I forsknings- och innovationspropositionen Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta (prop. 2024/25:60) presenterades mål och nya delmål för forskningspolitiken. Målet för forskningspolitiken är att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en ledande kunskapsnation. Sverige ska vara ett land där högkvalitativ forskning, högre utbildning och innovation leder till samhällets utveckling och välfärd, stärker näringslivets konkurrenskraft och svarar mot de samhällsutmaningar vi står inför, både i Sverige och globalt. Följande uppföljningsbara delmål har pekats ut för tioårsperioden 2025–2034:

- Sverige ska vara en ledande kunskapsnation och vara bland de främsta länderna vad gäller utgifter för forskning och utveckling som andel av BNP.
- Svensk forskning ska hålla hög kvalitet.
- Sverige ska vara ett av världens främsta innovationsländer.

Ovanstående mål inbegriper även forskningspolitik inom utgiftsområdena 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, 20 Klimat, miljö och natur, 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel samt 24 Näringsliv.

Politikens inriktning

Regeringen framhåller att forskning är avgörande för Sveriges konkurrenskraft, välbästand och förmåga att hantera samhällsutmaningar, både i dag och i framtiden. Fortsatta investeringar i forskning och innovation behövs för ökad tillväxt och välfärd. I propositionen (avsnitt 6.5.1 tabell 6.4) ges en översikt över föreslagna och beräknade anslagsökningar för de statliga anslagen för forskning och innovation i enlighet med forsknings- och innovationspropositionen 2024.

Regeringen understryker att en tydlig inriktning mot excellens och högsta kvalitet ska prägla svensk forskning och att forskning av högsta kvalitet är en avgörande förutsättning för att Sverige ska fortsätta att vara en ledande välfärds- och kunskapsnation. För att skapa förutsättningar för vetenskapligt risktagande och utveckla dagens finansieringsinstrument ska Vetenskapsrådet etablera ett nytt program för banbrytande forskning fr.o.m. 2026. Regeringen förstärker också Vetenskapsrådets satsning på excellenscentrum så att fler excellenta forskningsmiljöer kan etableras.

Regeringen har infört en ny karriärstödssatsning på nationell nivå vid Vetenskapsrådet och kopplat denna till en ny indikator inom ramen för lärosätenas forskningsanslag för att stärka lärosätenas arbete med strategisk

rekrytering. För att stärka förutsättningarna att attrahera forskare till Sverige avsätter regeringen 25 miljoner kronor under 2025 för en satsning via Vetenskapsrådet på strategisk rekrytering av framstående internationella forskare.

Regeringen framhåller att forskning och innovation på banbrytande tekniker med fokus på framtidens teknikområden har potential att ge stora positiva effekter på konkurrenskraft, samhällsutveckling och välbefinnande. Därför behövs satsningar inom teknikområdet. Sverige ska vara framstående i att nyttja AI som vetenskapligt verktyg och instrument. För att säkerställa Sveriges värde för en av sju europeiska s.k. AI-fabriker föreslår regeringen att medel ska tillföras Vetenskapsrådets forskningsanslag.

Den snabba utvecklingen inom beräkningsteknik och AI gör att Kungliga bibliotekets digitala samlingar fått kraftigt ökad relevans för forskningen. Regeringen föreslår därför en förstärkning av Kungliga biblioteket för fortsatt digitalisering av bibliotekets material och för vidareutveckling av AI-modeller som stöd för forskningen samt för att tillgängliggöra och vid behov anpassa utvecklade AI-modeller för användning inom den offentliga förvaltningen.

Regeringen framhåller att öppenhet bör utgöra grunden i internationellt samarbete, samtidigt som det behöver finnas en medvetenhet om behovet av att skydda nationella intressen, kunskap och teknik. Enligt regeringen är det angeläget att statliga universitet och högskolor, forskningsfinansiärer och andra relevanta myndigheter tar ansvar för att internationella samarbeten sker ansvarsfullt och säkert.

Regeringen anger att avancerad forskningsinfrastruktur många gånger är en förutsättning för forskning av högsta kvalitet och avgörande för möjligheten att bedriva internationellt konkurrenskraftig forskning i Sverige. European Spallation Source ERIC (ESS), MAX IV och Science for Life Laboratory (Sci Life Lab) är forskningsinfrastrukturer som ger unika möjligheter för forskning.

Regeringen bedömer att Sveriges ledande position inom polarforskning och oberoende tillträde till Arktis behöver säkras. Regeringen avser att närmare utreda hur Sverige kostnadseffektivt kan säkra tillgången till en forskningsisbrytare. För att säkerställa fortsatt tillgång till marin forskningsinfrastruktur som bidrar till att stärka svensk polarforskning föreslås att Polarforskningssekreteriatet tillförs medel.

Regeringen anger att rymdverksamhetens betydelse för olika samhällsfunktioner ökar och de senaste åren även har blivit allt viktigare mot bakgrund av den förändrade säkerhetspolitiska situationen. Det är av största vikt att Sverige kan öka deltagandet i ESA:s program för att bibehålla Sveriges position inom rymdområdet. Mot denna bakgrund föreslår regeringen en förstärkning av Rymdstyrelsens anslag för rymdforskning och rymdverksamhet. Från och med 2026 inrättas även en nationell forskarskola med fokus på Sveriges behov inom rymdområdet.

Anslagen

Nedan sammanfattas regeringens budgetförslag för området Forskning (propositionen, avsnitt 6.7). I budgetpropositionen redogörs för anslagsutvecklingen över tid i en tabell under varje anslag. Av tabellen framgår utfall och anslagssparande för 2024, anslag och utgiftsprognos för 2025, regeringens förslag för 2026 och regeringens beräkning av anslaget för 2027 och 2028. För varje anslag anger regeringen också det tänkta ändamålet. Under respektive anslag återfinns regeringens närmare överväganden med förslag till anslagsnivå för 2026 och beräknad anslagsnivå för kommande år. Av tabellen Förändringar av anslagsnivån framgår om anslagsförändringen är en följd av pris- och löneomräkning, beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder, överföring till eller från andra anslag eller övrigt.

Inom anslagen 3:1, 3:2 och 3:4 föreslår regeringen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att besluta om ekonomiska åtaganden. Inom anslaget 3:1 föreslår regeringen dessutom att riksdagen ska bemyndiga regeringen att besluta om bidrag och medlemsavgift till vissa organisationer samt besluta om kapitaltillskott till ett bolag. Under anslagen för Vetenskapsrådet, Polarforskningssekretariatet och Etikprövningsmyndigheten återfinns även en budget för avgiftsbelagd verksamhet.

Anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för stöd för forskning och forskningsinformation. Anslaget får även användas för utgifter för forskningsinfrastrukturer, internationellt forskningssamarbete, utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, resor och seminarier som är kopplade till forskningsstödet. Anslaget får även användas för bidrag till ett konsortium för konstruktionen och driften av European Spallation Source (ESS), efter beslut av riksdagen i varje enskilt fall.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 8 072 296 000 kronor för 2026.

Anslaget ökas med 80 000 000 kronor fr.o.m. 2026 för att finansiera en del av Sveriges medfinansiering i den svenska AI-fabriken vid Linköpings universitet. Anslaget minskas med 100 000 000 kronor fr.o.m. 2026 för att finansiera en ökning av anslaget 3:4 *Rymdforskning och rymdverksamhet*. Vidare minskas anslaget med 3 750 000 kronor fr.o.m. 2026 för att finansiera en ökning av anslaget 3:12 *Nämnden för prövning av oredlighet i forskning*.

Bemyndiganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 979 400 000 kronor 2027–2036. Skälen för regeringens förslag är följande. Den grundforskning som finansieras av Vetenskapsrådet bedrivs vanligen i form av fleråriga projekt. De medel som Vetenskapsrådet fördelar för vetenskaplig utrustning är också långsiktiga, eftersom myndigheten åtar sig att under flera år betala amorteringar och räntor

för den aktuella utrustningen. Vidare tillkommer de åtaganden som följer av inrättandet av ESS.

Vidare föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget besluta om bidrag på högst 470 000 000 kronor till ESS. Skälen för regeringens förslag är följande. Konstruktionen av ESS påbörjades under hösten 2014. Hittills har Sverige betalat ca 10,9 miljarder kronor, varav ca 9,5 miljarder kronor från Vetenskapsrådets forskningsanslag, ca 0,6 miljarder kronor från Lunds universitets forskningsanslag och 0,8 miljarder kronor från Region Skåne. Mot bakgrund av att driftsättningen av ESS har försenats beräknas Sveriges kostnader fram till driftsstart uppgå till ca 11 miljarder kronor i 2013 års priser.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget besluta om medlemsavgift till det gemensamma företaget för ett europeiskt högpresterande datorsystem (Euro-HPC) på högst 25 000 000 kronor. Skälen för regeringens förslag är följande. År 2019 bemyndigades regeringen att under 2019 för anslaget besluta om medlemskap i det gemensamma företaget för ett europeiskt högpresterande datorsystem, High Performance Computing (Euro-HPC) med en medlemsavgift på högst 25 000 000 kronor.

Regeringen föreslår även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget besluta om kapitaltillskott till EISCAT AB på högst 5 000 000 kronor. Skälen för regeringens förslag är sammanfattningsvis följande. I oktober 2024 bildades EISCAT AB vars verksamhet består i att utveckla infrastruktur och bereda tillgång till radar och andra anläggningar för atmosfär- och jonosfärforskning. Bolaget ägs till en tredjedel av den svenska staten och en tredjedel vardera av den finska och den norska staten. Arbete pågår med att uppföra nästa generations markbaserade forskningsradar, EISCAT 3D, en forskningsinfrastruktur som etableras på Nordkalotten med anläggningar i Sverige, Norge och Finland. Det finns behov av ett kapitaltillskott under nästa år.

Anslaget 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för avgifter till internationella forskningsorganisationer.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 420 061 000 kronor för 2026.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 808 900 000 kronor 2027–2031.

Skälen för regeringens förslag är följande. Vetenskapsrådet svarar för långsiktiga internationella åtaganden gentemot forskningsorganisationer.

Anslaget 3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning

Regeringen anger att anslaget får användas för Vetenskapsrådets förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 212 500 000 kronor för 2026.

Anslaget 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för stöd till forskning och utveckling inklusive industriutvecklingsprojekt och fjärranalys inom nationella och internationella samarbeten. Anslaget får även användas för utgifter för information om rymdforskning och rymdverksamhet samt utgifter för deltagande i internationella rymdsamarbeten. Anslaget får användas för statsbidrag till Svenska rymdaktiebolaget och för utgifter för statsbidrag för verksamhet vid Esrange samt till utgifter för ersättning till vissa samebyar och till samefonden med anledning av verksamheten vid Esrange.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 1 477 356 000 kronor för 2026.

Anslaget ökas med 100 000 000 kronor fr.o.m. 2026 för att bidra till en ökad finansiering till den europeiska rymdorganisationen (ESA) och därmed ökat svenskt deltagande i ESA-program. Ökningen finansieras genom att anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* minskas med motsvarande belopp.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 6 000 000 000 kronor 2027–2035.

Skälen för regeringens förslag är följande. Den verksamhet som finansieras från anslaget bedrivs vanligen i form av fleråriga projekt.

Anslaget 3:5 Rymdstyrelsen: Förvaltning

Regeringen anger att anslaget får användas för Rymdstyrelsens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 55 379 000 kronor för 2026.

Anslaget 3:6 Institutet för rymdfysik

Regeringen anger att anslaget får användas för Institutet för rymdfysiks förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 65 811 000 kronor för 2026.

Anslaget 3:7 Kungl. biblioteket

Regeringen anger att anslaget får användas för Kungl. bibliotekets förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 509 048 000 kronor för 2026.

Anslaget ökas med 30 000 000 kronor fr.o.m. 2026 för att finansiera ökade utgifter för digital lagring och stärkt beräkningskapacitet. Vidare ökas anslaget med 10 000 000 kronor fr.o.m. 2026 för att finansiera utgifter för Kungliga bibliotekets medverkan i AI-verkstad för offentlig förvaltning.

Anslaget 3:8 Polarforskningssekretariatet

Regeringen anger att anslaget får användas för Polarforskningssekretariatets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för att organisera och genomföra forskningsexpeditioner.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 75 359 000 kronor för 2026.

Anslaget ökas med 3 000 000 kronor fr.o.m. 2026 för att finansiera Kristineberg Center för marin forskning och innovation som förs över till Polarforskningssekretariatet från Göteborgs universitet.

Anslaget 3:9 Sunet

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för Swedish University Computer Network (Sunet), ett datanätverk för överföring av digital information mellan universitet och högskolor samt vissa andra organisationer. Anslaget får även användas för utgifter för grundanslutning till Sunet för de konstnärliga högskolorna, statliga kulturarvsinstitutioner och Kungliga biblioteket samt för de specifika kostnader Sunet har för anslutning till internationella forskningsnät.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 49 183 000 kronor för 2026.

Anslaget 3:10 Överklagandenämnden för etikprövning

Regeringen anger att anslaget får användas för förvaltningsutgifter för Överklagandenämnden för etikprövning.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 5 809 000 kronor för 2026.

Anslaget 3:11 Etikprövningsmyndigheten

Regeringen anger att anslaget får användas för Etikprövningsmyndighetens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 58 495 000 kronor för 2026.

Anslaget 3:12 Nämnden för prövning av oredlighet i forskning

Regeringen anger att anslaget får användas för förvaltningsutgifter för Nämnden för prövning av oredlighet i forskning.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 16 091 000 kronor för 2026.

Anslaget ökas med 3 000 000 kronor fr.o.m. 2026 för att finansiera ökade kostnader till följd av en ökad mängd och mer komplexa ärenden till nämnden samt fler ärenden som överklagas. Ökningen finansieras genom att anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* minskas med 3 750 000 kronor fr.o.m. 2026. Anledningen till att minskningen är större än motsvarande ökning beror på att detta anslag pris- och löneomräknas, vilket inte är fallet med anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation*.

Anslaget 3:13 Särskilda utgifter för forskningsändamål

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för särskilda insatser inom forsknings- och utvecklingsområdet.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 89 495 000 kronor för 2026.

Anslaget 3:14 Gentekniknämnden

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för Gentekniknämndens verksamhet.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 5 145 000 kronor för 2026.

Motionerna

Vänsterpartiet

I partimotion 2025/26:3169 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en ökning av nivån på anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation*. Motionärerna vill se ett utökat stöd till Scholars at Risk (SAR) för att kunna stötta fler forskare på flykt och avsätter 10 miljoner kronor för detta ändamål.

Centerpartiet

I kommittémotion 2025/26:3746 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) i denna del anger motionärerna att de gör ett större produktivitetsavdrag än regeringen och därmed sänker den pris- och löneomräkning som görs av myndigheternas förvaltningsanslag, vilket innebär en neddragning på samtliga myndigheters anslag.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet poängtera att forskning är avgörande för Sveriges konkurrenskraft, välbstånd och förmåga att hantera samhällsutmaningar. En tydlig inriktning mot excellens och högsta kvalitet ska prägla svensk forskning.

Regeringen presenterade satsningar på olika områden och till olika aktörer i forsknings- och innovationspropositionen 2024. I likhet med regeringen menar utskottet att fortsatta investeringar i forskning och innovation behövs för ökad tillväxt och välfärd. Enligt utskottet är det därför värdefullt med t.ex. föreslagna satsningar till Vetenskapsrådet, bl.a. på excellenscentrum, och att myndigheten får i uppdrag att etablera ett nytt program för banbrytande forskning. Likaså ser utskottet positivt på föreslagna satsningar t.ex. inom teknik och AI-området. Utskottet instämmer vidare i regeringens uppfattning att satsningar på avancerad forskningsinfrastruktur är en viktig förutsättning för forskning av högsta kvalitet och för möjligheten att bedriva internationellt konkurrenskraftig forskning i Sverige. Enligt utskottet är också fortsatta satsningar på rymdforskning och rymdverksamhet av stor vikt för att Sverige ska vara en framstående och konkurrenskraftig rymdnation.

Motionärerna föreslår ökringar och minskningar i förhållande till regeringens förslag till anslag. Utskottet anser att regeringens förslag till anslag och bemyndiganden är väl avvägda. Utskottet har här redovisat sina

skäl för att tillstyrka regeringens förslag om anslag och bemyndiganden inom området Forskning och för att avstyrka samtliga motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt (se Utskottets förslag i korthet i avsnitt 2 Statens budget inom utgiftsområde 16).

7 Anslag för gemensamma ändamål

Propositionen

Anslagen

Nedan sammanfattas regeringens budgetförslag för området Gemensamma ändamål (propositionen, avsnitt 7.1). I budgetpropositionen redogörs för anslagsutvecklingen över tid i en tabell under varje anslag. Av tabellen framgår utfall och anslagssparande för 2024, anslag och utgiftsprognos för 2025, regeringens förslag för 2026 och regeringens beräkning av anslaget för 2027 och 2028. För varje anslag anger regeringen också det tänkta ändamålet. Under respektive anslag återfinns regeringens närmare överväganden med förslag till anslagsnivå för 2026 och beräknad anslagsnivå för kommande år. Av tabellen Förändringar av anslagsnivån framgår om anslagsförändringen är en följd av pris- och löneomräkning, beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder, överföring till eller från andra anslag eller övrigt.

Inom anslaget 4:1 föreslår regeringen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att besluta om ekonomiska åtaganden.

Anslaget 4:1 Internationella program

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för stipendier till s.k. tredjelandsstudenter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag för att främja internationella kontakter inom EU-program och andra internationella program inom utbildningsområdet. Anslaget får även användas för att medfinansiera EU-medel inom Universitets- och högskolerådets ansvarsområde och genomföra stödåtgärder inom ramen för EU:s utbildningsprogram.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 81 589 000 kronor för 2026.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 90 412 000 kronor 2027 och 2028.

Skälen för regeringens förslag är följande. Universitets- och högskolerådet kommer under 2026 att bevilja stipendier för senare läsår.

Anslaget 4:2 Avgifter till Unesco och ICCROM

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för Sveriges medlemsavgift till Unesco. Anslaget får även användas för utgifter för Internationella centret för bevarande och restaurering av kulturföremål i Rom (ICCROM) samt utgifter för de Unescokonventioner som Sverige har ratificerat.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 32 186 000 kronor för 2026.

Anslaget 4:3 Kostnader för Svenska Unescorådet

Regeringen anger att anslaget får användas för Svenska Unescorådets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för bevakning och genomförande av Unescos verksamhet.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 11 906 000 kronor för 2026.

Anslaget 4:4 Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning. Anslaget får även användas för utgifter för statistik, analyser och prognoser inom dessa områden.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 24 543 000 kronor för 2026.

För Statistiska centralbyråns (SCB) insamling av data för regional planering och dimensionering av utbildningsutbud, regionala trender och prognoser ökas anslaget med 4 100 000 kronor fr.o.m. 2026.

Motionerna

Vänsterpartiet

I partimotion 2025/26:3169 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) i denna del föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en ökning av nivån på anslaget 4:1 *Internationella program*. Motionärerna vill se stipendier som är öronmärkta för studenter från Palestina för att stötta utbildningssystemet i Palestina och avsätter 20 miljoner kronor för detta ändamål.

Centerpartiet

I kommittémotion 2025/26:3746 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) i denna del anger motionärerna att de gör ett större produktivitetsavdrag än regeringen och därmed sänker den pris- och löneomräkning som görs av myndigheternas förvaltningsanslag, vilket innebär en neddragning på samtliga myndigheters anslag.

Utskottets ställningstagande

Motionärerna föreslår ökning och minskningar i förhållande till regeringens förslag till anslag. Utskottet anser att regeringens förslag till anslag och bemyndiganden är väl avvägda. Utskottet har här redovisat sina skäl för att tillstyrka regeringens förslag om anslag och ett bemyndigande inom området Gemensamma ändamål och för att avstyrka samtliga motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt (se Utskottets förslag i korthet i avsnitt 2 Statens budget inom utgiftsområde 16).

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 16 (S)

Anders Ygeman (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Rose-Marie Carlsson (S) och Niklas Sigvardsson (S) anför:

Socialdemokraternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:3551. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservation 1 i det betänkandet. I den motionen finns också ett förslag till ram för utgiftsområde 16. Socialdemokraternas förslag till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 16 läggs fram i kommittémotion 2025/26:3810. Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025, i det första steget av budgetprocessen, gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar som innebär att Socialdemokraternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den beslutade nivån. Därmed kan vi inte reservera oss till förmån för vårt förslag. Vi avstår därför från ställningstagande när det gäller statens budget för 2026 inom utgiftsområde 16 och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om vår politik inom utgiftsområdet. Socialdemokraternas budgetalternativ innebär följande satsningar.

Alla barn i Sverige ska få en god utbildning och bildning. Det är både en rättighet och den viktigaste investeringen samhället gör i varje människa. Tyvärr är det långt ifrån verkligheten i svensk skola i dag. De senaste decennierna har samhället förlorat kontrollen över skolan till marknaden med ökande ojämlikhet, klyftor och segregation som följd. Likvärdigheten brister mellan skolor, elever och olika delar av landet. Så kan vi inte ha det. Vinstintressen måste bort från svensk skola så att det alltid är barnens lärande som står i fokus. Kunskapsresultaten i svensk skola måste öka och i det arbetet är det helt centralt att stödinsatser sätts in tidigare än i dag.

När barnkullarna i förskolan minskar ska det leda till högre kvalitet och mindre barngrupper snarare än tvärtom. Därför avsätter vi 170 miljoner kronor för att öka resurserna till kommunerna för att anställa mer personal i syfte att möjliggöra minskade gruppstorlekar och ökad jämlikhet i förskolan. Inte sällan har de barn som är i allra störst behov av träning och utveckling i svenska språket också sämre tillgång till språkträning. För att motverka segregationen och möjliggöra en bra skolstart för alla barn måste förskolans språkutvecklande arbete förstärkas, i synnerhet i förskolor i utsatta områden. Vi föreslår därför en särskild satsning på 300 miljoner kronor på språkutveckling och höjd kvalitet till de 200 förskolor i landet som behöver det mest. Förskolan är avgörande för att de barn som inte talar svenska hemma ska ha goda möjligheter att lära sig språket. Vi föreslår därför att 80 miljoner kronor anslås för att införa ett språkkrav och språklöft för den pedagogiska

personalen i förskolan. Medlen ska kunna användas till att bl.a. genomföra språktest och språkutvecklande insatser för personalen och verksamheten.

För att alla ska kunna jobba och ta de arbeten som finns behöver det finnas tillgång till barnomsorg på obekväm arbetstid. Vi anser att alla som behöver sådan barnomsorg ska få det och föreslår därför att statsbidraget till kommunerna för detta ändamål höjs med 50 miljoner kronor.

Vi socialdemokrater anser att staten ska ta ett ökat ansvar för skolans finansiering samtidigt som bindande regler ska införas för det som är viktigast för att höja kvaliteten, såsom lärartäthet, klassernas storlek och elevhälsa. Ett sektorsbidrag med ökade resurser ska införas för att kommunerna ska kunna leva upp till de höjda kraven på god skolgång åt alla. På så sätt ska elever få fler lärare och bättre undervisning och socioekonomiska skillnader ska motverkas. Jämlikheten mellan elever, skolor och kommuner ska öka. Vi avsätter 5 miljoner kronor för att utreda och förbereda genomförandet av dessa reformer. Vi vill också att en försöksverksamhet ska genomföras för att utveckla bättre stöd för elever där elever på olika sätt ges mer stöd och undervisningstid. Detta är inte minst viktigt för elever med NPF eller andra elever som ligger i riskzonen att inte klara grundskolan. För detta ändamål avsätts 200 miljoner kronor.

Alltför många barn får inte en ärlig chans i dag och skolsegregationen och stöket i skolorna gör att många får vikande studieresultat. Vi föreslår därför en satsning på 3,695 miljarder kronor till skolan, särskilt riktad mot de skolor som har de tuffaste utmaningarna. Satsningen motsvarar ytterligare en lärare i varje klass, motsvarande ca 5 500 grundskollärare. Huvudmännena ska få skärpta krav att sätta in stöd tidigt för att alla elever ska uppnå kunskapsmålen för att kunna läsa, skriva och räkna i lågstadiet. Vi avsätter också 100 miljoner kronor till Skolverket för utbildningssatsningar för ökad trygghet och säkerhet i skolan.

Arbetslösheten har ökat kraftigt, inte minst bland utrikes födda, samtidigt som välfärden och företag inte hittar den kompetens de söker för sina verksamheter. Socialdemokraterna föreslår 200 miljoner kronor mer än regeringen till det statliga stödet för vuxenutbildningen. I synnerhet gäller satsningen regionalt yrkesvux, men det är också viktigt att människor via komvux har möjlighet att komplettera sin utbildning för att få behörighet till högre studier. Inom ramen för det ökade stödet till vuxenutbildning vill vi också att kombinationsutbildningar fortsätter att utvecklas. Staten bör ta ansvar för att kompetensförsörjningen till smala men samhällsviktiga branscher ska fungera och vi föreslår därför 50 miljoner kronor för ett särskilt stöd till investeringstunga lärmiljöer för samhällsviktiga yrken, varav 2 miljoner kronor till Riksglasskolan.

Lärcentrum ökar möjligheterna att bo, studera och arbeta i hela landet och har visat sig spela en viktig roll för den nationella, regionala och kommunala kompetensförsörjningen. Vi vill därför att lärcentrum fortsätter att utvecklas och blir tillgängliga för fler runt om i landet. Genom att införa en pott med

stimulansmedel till lärosäten kan dessa bidra med ytterligare kompetens och spets till lärcentrum och vi anslår 50 miljoner kronor för detta ändamål.

Yrkeshögskolan har blivit en verklig motor för regional tillväxt och kompetensförsörjning och allt fler arbetsgivare söker kompetens från yrkeshögskolan. Yrkeshögskoleutbildningen fortsätter också att visa på mycket höga resultat och behöver fortsätta byggas ut för att möta behovet av kompetens runt om i landet och vi satsar därför 50 miljoner kronor mer än regeringen på yrkeshögskolan.

Mer måste göras för att högre utbildning av hög kvalitet ska finnas i hela landet. Vägvalet att bygga ut den högre utbildningen med fler utbildningsplatser och lärosäten har varit viktigt för att stärka Sverige som kunskapsnation. Att det finns universitet, högskolor och forskning i hela landet stärker inte bara kompetensförsörjningen, innovationskraften och tillväxten på regional nivå utan lyfter hela vårt lands konkurrenskraft. Därför vill vi ha både spets och bredd i högre utbildning och forskning, och vi vill fortsätta stärka och utveckla lärosäten i hela landet. Lärare, sjuksköterskor och ingenjörer behövs och ska kunna utbildas i hela landet.

Vi är av uppfattningen att all forskning och utbildning ska bedömas utifrån sin kvalitet, inte utifrån om den bedrivs på gammalt eller nytt lärosäte och vi avsätter 100 miljoner kronor för att möjliggöra för lärosäten som drabbats av regeringens nedskärningar att erbjuda fler utbildningsplatser. Vi vill också värna studenter inflytande och avsätter 20 miljoner kronor för detta ändamål.

Sammantaget bör ca 5,1 miljarder kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

2. Statens budget inom utgiftsområde 16 (V)

Isabell Mixter (V) anför:

Vänsterpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:2792. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservation 2 i det betänkandet. I den motionen finns också ett förslag till ram för utgiftsområde 16. Vänsterpartiets förslag till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 16 läggs fram i partimotion 2025/26:3169. Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025, i det första steget av budgetprocessen, gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar som innebär att Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den beslutade nivån. Därmed kan jag inte reservera mig till förmån för vårt förslag. Jag avstår därför från ställningstagande när det gäller statens budget för 2026 inom utgiftsområde 16 och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om vår politik inom utgiftsområdet. Vänsterpartiets budgetalternativ innebär följande satsningar.

En väl fungerande utbildning, från förskolan till yrkesutbildningar och universitet, är helt avgörande för att alla människor ska ha en stark grund att

stå på genom livet. Trots förskolans och skolans roll för att minska samhälls-problemen säkerställer inte regeringen att det finns tillräckligt med resurser för verksamheterna.

Vänsterpartiet anser att det är viktigt att alla barn har möjlighet att gå i förskolan oavsett deras föräldrars ekonomi och därför bör ett fribelopp införas i maxtaxan. För detta avsätts 558 miljoner kronor mer än enligt regeringens förslag. Ett fribelopp föreslås även för fritidshemsavgiften, och för ändamålet avsätts 335 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslår. Personaltätheten i förskolan behöver stegvis öka, och för det ändamålet avsätts 500 miljoner kronor. Likaså är barngrupperna i fritidshemmen för stora, och därför föreslås en personalförstärkning riktad mot fritidshem med störst behov. För detta ändamål avsätts 125 miljoner kronor. För att förskolan ska kunna utvecklas och rekrytera mer personal krävs det en utveckling av de olika yrkesrollerna. Därför föreslås en utbildningssatsning, i form av ett riktat barnskötarlyft som liknar Äldreomsorgslyftet. För ändamålet avsätts 250 miljoner kronor.

Skolan måste i sin verksamhet verka för att bevara och främja elevernas hälsa och stödja eleverna om de trots förebyggande insatser mår dåligt, fysiskt eller psykiskt. Elevernas hälsa ska uppfattas som en fråga för hela skolan. För att skolsköterska, kurator och psykolog ska kunna ingå i det förebyggande arbetet måste de finnas närvarande i skolverksamheten. Vänsterpartiet föreslår att personaltätheten inom elevhälsan byggs ut kraftfullt genom ett reglerat tak på antal elever per respektive yrkesgrupp. För ändamålet avsätts 1 miljard kronor.

För att göra studier till en möjlighet för fler föreslås en satsning på kurslitteratur till vuxenstuderande på 300 miljoner kronor.

Kvaliteten på högre utbildning behöver stärkas, och därför gör Vänsterpartiet en satsning på 330 miljoner kronor på att höja ersättningen per helårsstudent till lärosätena. En satsning görs även på att höja basanslagen till forskning med 100 miljoner kronor. Vidare satsas 218 miljoner kronor på en utökning av antalet platser på läkarutbildningen, sjuksköterskeutbildningen och bibliotekarieutbildningen. Med anledning av det ökade antalet platser på läkarutbildningen satsas 42 miljoner kronor för att öka den statliga ersättningen till regionerna.

I dag är högskoleprovet underfinansierat. För att undvika att denna underfinansiering leder till ökade avgifter för dem som skriver provet vill Vänsterpartiet göra en satsning på 10 miljoner kronor. Vidare ska det vara möjligt för fler studenter med funktionsnedsättning att göra högskoleprovet, och därför görs en satsning på detta med 10 miljoner kronor. Dessutom satsas 30 miljoner kronor på studentkåren för att öka tryggheten för studenterna vid lärosätena.

Vänsterpartiet gör en satsning på 10 miljoner kronor på nätverket Scholars at Risk (SAR) i syfte att stötta fler forskare på flykt samt en satsning på 20 miljoner kronor på stipendier som är öronmärkta för studenter från Palestina, för att stötta utbildningssystemet i Palestina.

Sammantaget bör ca 2,9 miljarder kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

3. Statens budget inom utgiftsområde 16 (C)

Niels Paarup-Petersen (C) anför:

Centerpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:3811. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservation 3 i det betänkandet. I den motionen finns också ett förslag till ram för utgiftsområde 16. Centerpartiets förslag till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 16 läggs fram i kommittémotion 2025/26:3746. Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025, i det första steget av budgetprocessen, gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar som innebär att Centerpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den beslutade nivån. Därmed kan jag inte reservera mig till förmån för vårt förslag. Jag avstår därför från ställningstagande när det gäller statens budget för 2026 inom utgiftsområde 16 och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om vår politik inom utgiftsområdet. Centerpartiets budgetalternativ innebär följande satsningar.

Utbildningen ska hålla hög kvalitet, från förskolan och ända upp till universitets- och forskningsnivå, oavsett var i landet vi bor. Vårt utbildningssystem behöver svara upp mot efterfrågan på kompetent arbetskraft, möjliggöra klassresor och präglas av ett starkt bildningsideal. Utbildningsväsendet behöver i högre grad än i dag att samverka med samhälle och näringsliv så att alla utbildningar blir mer verklighetsnära och relevanta för arbetsmarknaden.

De riktade statsbidragen till skolans verksamhet skapar så mycket administration för skolsektorn att kommunerna ofta inte ens söker dem. Därför väljer Centerpartiet att i stället ge ett brett bidrag till förskolan och skolan samtidigt som befintliga statsbidrag till skolan läggs ihop och förs in i detta sektorsbidrag. Sektorsbidraget ska tillföras ett nytt fokus på landsbygden i statens satsningar på förskolan och skolan och ska viktas utifrån socioekonomiska faktorer, andel behöriga lärare och kommunernas gleshet. På så sätt får skolor med större behov och landsbygdskommuner, där utslagningen visat sig vara som störst, mer pengar. Det nya anslaget, 99:1 *Sektorsbidrag skolan inkl. behörighetsreform*, tillförs ca 19,7 miljarder kronor.

Förskolan lägger grunden för livslångt lärande. De barn som gynnas mest av en god förskola är de barn som har de svåraste förutsättningarna, som barn från socioekonomiskt utsatta eller nyanlända familjer. Samtidigt är det dessa barn som förskolan ofta inte når ut till. Centerpartiet vill att fler barn ska få möjlighet att delta i förskoleverksamheten och vill därför erbjuda en plats tidigt för fler barn, oberoende av om föräldrarna arbetar eller inte.

Förmågan att läsa, skriva och tala svenska är nyckeln till kunskap och till det svenska samhället. Det är viktigt att varje elev möts av höga förväntningar och ges stöd för att kunna nå kunskapsmålen. Det är utifrån elevernas förutsättningar och behov som skolans verksamhet ska utformas. Alla barn ska få chans till en god skolgång. Elevernas kunskaper ska höjas genom hela

utbildningssystemet. Det är avgörande för att motverka ett växande utanförskap. En satsning på evidensbaserade insatser i skolor görs med 3 miljoner kronor samt på ett stimulansbidrag för judiska studier med 1 miljon kronor.

Elevhälsan behöver stärkas, byggas ut och arbeta förebyggande. En satsning görs på fler elevhälsosamtal i högstadiet och gymnasiet, motsvarande 200 miljoner kronor. En satsning görs på ett kompetenslyft för lärare och rektorer om elever med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF) och elever med särskilda behov, med 20 miljoner kronor. Likaså föreslås en satsning på nationell statistik för elever med NPF, med 2 miljoner kronor. För att stärka tryggheten behöver det finnas en väg att få hjälp när skolan inte agerar. Därför föreslås att en visselblåsarfunktion införs hos Skolinspektionen, med en satsning på 5 miljoner kronor.

En satsning görs på branschskolor med 50 miljoner kronor och en förstärkning av de nationella yrkesprogrammen görs med 50 miljoner kronor. För att fler ska kunna och vilja arbeta längre tid måste det bli lättare att byta karriär senare i livet. Det ska finnas en vuxenutbildning som gör det lätt för människor att läsa in behörighet till yrkeshögskola och högskola. En satsning görs på jobbsvenska med 150 miljoner kronor. Det ska även vara lättare att komplettera sina studier eller satsa på yrkesinriktade utbildningar senare i yrkeslivet.

Yrkeshögskolan behöver byggas ut i hela landet och antalet korta kurser bli fler och en förstärkning föreslås med 49 miljoner kronor. För dem som läst ett högskoleförberedande program i gymnasieskolan måste det bli lättare att läsa in behörighet till yrkeshögskolan. Fler måste också få tillgång till yrkesinriktade kurser, för att kunna komplettera en tidigare utbildning. Det är viktigt med ett utökat antal platser på yrkesvux så att fler kan studera, och att utbildningarna i större utsträckning utformas tillsammans med näringslivet.

Tillgång till högre utbildning av god kvalitet i hela landet ökar människors möjligheter till jobb och trygghet. En samverkan och en nära koppling mellan den högre utbildningen och det omgivande samhället är därför av största vikt. Fler utbildningsplatser behövs på utbildningar till läkare och sjuksköterska och 80 miljoner kronor avsätts för detta ändamål. En satsning görs på stärkt lärarutbildning och fler lärarbehöriga från andra yrken, med 50 miljoner kronor.

Sverige behöver bli mer attraktivt för investeringar i forskning och innovation. Vi behöver skapa attraktiva forsknings- och innovationsmiljöer och ge företag bättre villkor för att bedriva forskning i Sverige. Forskningen och den högre utbildningens resurser behöver även säkras på längre sikt.

Sammantaget bör ca 2,2 miljarder kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

4. Statens budget inom utgiftsområde 16 (MP)

Camilla Hansén (MP) anför:

Miljöpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:3770. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt

samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservation 4 i det betänkandet. I den motionen finns också ett förslag till ram för utgiftsområde 16. Miljöpartiets förslag till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 16 läggs fram i kommittémotion 2025/26:3518. Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025, i det första steget av budgetprocessen, gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar som innebär att Miljöpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den beslutade nivån. Därmed kan jag inte reservera mig till förmån för vårt förslag. Jag avstår därför från ställningstagande när det gäller statens budget för 2026 inom utgiftsområde 16 och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om vår politik inom utgiftsområdet. Miljöpartiets budgetalternativ innebär följande satsningar.

Svensk skola ska vara en skola för alla och staten måste ta ett större ansvar för en likvärdig skola med stark kunskapsutveckling. Sambandet mellan skolmisslyckanden och fattigdom, utanförskap och kriminalitet är starkt och väl belagt i forskningen. Staten måste fortsätta rikta resurser för att öka likvärdigheten i skola och fritidshem över hela landet. Vi gör hela samhället en otjänst när vi sparar på skolorna. Miljöpartiet ökar därför anslaget 1:15 *Statligt stöd för stärkt kunskapsutveckling* med 1,5 miljarder kronor. Detta anslag hade tidigare med stärkt likvärdighet i namnet, och att ta bort det har påverkat hur medel tilldelas under anslaget. Det är talande för regeringens skolsyn och Miljöpartiet vill att statsbidraget byter namn och används för stärkt likvärdighet i svensk skola.

För kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan satsar Miljöpartiet 500 miljoner kronor. Deltagande i förskolan har betydelse för barnets framtida skolresultat. I Sverige går i dag nästan alla barn i förskola, men bland de barn som inte deltar kommer en större andel från familjer som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar, ofta med annat modersmål än svenska. Minimigränsen för rätten till allmän förskola ska höjas till 20 timmar i veckan, för barn vars föräldrar är sjukskrivna eller arbetslösa. Barn ska inte ryckas upp från sin pedagogiska omsorg bara för att föräldern blir arbetslös. Alla barn som inte går i förskolan ska aktivt erbjudas en förskoleplats från två års ålder och kommunerna ska följa upp de barn som inte tar del av förskolan.

Fritidshemmet är ett viktigt komplement till skolan. Det ger barnet stöd i lärandet och både social och språklig träning, och det skulle kunna stötta de barn som har tuffast förutsättningar att klara skolan. Ett barn med långtidsarbetslösa föräldrar eller som av andra skäl befinner sig i en utsatt miljö riskerar dock att gå miste om fritidshemmets stöd eftersom det i dag bara är barn vars föräldrar arbetar som har rätt till fritids. Miljöpartiet vill ge alla barn rätt till mer fritids och förskola och tillför 750 miljoner kronor på ett nytt anslag, 99:1 *Fler timmar i fritids och förskola för fler barn*.

Skolan ska vara en inkluderande miljö och ge förutsättningar för alla barn att lära sig och få kunskap. Regeringens satsning på elevhälsan är välkommen men det är viktigt att öka personaltätheten för kuratorer och 80 miljoner kronor avsätts för detta ändamål.

För den som kommer ny till Sverige ska det finnas snabba vägar in i det svenska samhället. Att kunna det svenska språket spelar stor roll för möjligheten att få ett arbete, ägna sig åt andra studier eller i övrigt delta i samhällslivet. Det är välkommet att regeringen har föreslagit flera satsningar för att fler ska lära sig svenska. Det behövs dock ännu bättre möjligheter att tidigt ta sig fram på svenska, och därför föreslår Miljöpartiet att svenska för invandrare (sfi) utökas så att det är tillgängligt även för asylsökande. En satsning föreslås för detta ändamål med 170 miljoner kronor. Det är viktigt att säkerställa tillräckligt med utbildningsplatser och att lärarna har god kompetens. Det ska även finnas goda möjligheter att kombinera språkstudierna med arbete och yrkesstudier.

Sverige ska vara ett land där alla har möjlighet till livslångt lärande. Vår ställning som kunskapsnation bygger på en välutbildad befolkning och på forskning av hög kvalitet. Tyvärr pågår en orimlig urholkning av lärosätenas finansiering genom produktivitetsavdraget. Effekten blir att studenterna får färre undervisningstimmar och att lärare och forskare ska producera mer världsledande forskning på kortare tid. Miljöpartiet gör därför en satsning på 400 miljoner kronor, fördelat på samtliga lärosäten, för att avskaffa produktivitetsavdraget.

Läkarutbildningen är viktig för kompetensförsörjningen av läkare och för klinisk forskning runt om i landet. Det är självklart att samtliga lärosäten och regioner där den verksamhetsförlagda utbildningen och kliniska forskningen äger rum ska ges lika villkor, dvs. få ersättning för antalet helårsstudenter på samma beräkningsgrund. En satsning med 20 miljoner kronor görs därför på detta.

Det är viktigt att ge förutsättningar för lärares vidareutbildningar och därför görs en satsning på 50 miljoner kronor för detta. Dessa medel avser satsningar på vidareutbildning av obehöriga lärare (VAL) samt särskilda medel för att de med utländsk examen ska kunna få nödvändig kompetens för svensk skola.

Sammantaget bör ca 3,4 miljarder kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:1 Budgetpropositionen för 2026 utgiftsområde 16:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom råvaror under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Raw Materials) på högst 380 000 kronor (avsnitt 5.8.4).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till Centre Européen de Calcul Atomique et Moléculaire (CECAM) på högst 380 000 kronor (avsnitt 5.8.4).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:6 Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom klimatområdet under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Climate-KIC) på högst 150 000 kronor (avsnitt 5.8.6).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:6 Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom livsmedel under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Foods) på högst 1 200 000 kronor (avsnitt 5.8.6).
5. Riksdagen godkänner att regeringen under 2026 beslutar om medlemskap i den belgiska juridiska personen EUTOPIA internationale vereniging zonder winstoogmerk (EUTOPIA IVZW) och bemyndigar regeringen att under 2026–2035 för anslagen 2:7 Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive 2:8 Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift för universitetet på högst 1 000 000 kronor (avsnitt 5.8.7).
6. Riksdagen godkänner att regeringen under 2026 beslutar om medlemskap i Science Business Bryssel och bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:16 Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift på högst 200 000 kronor (avsnitt 5.8.16).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på

- forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom råvaror under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Raw Materials) på högst 380 000 kronor (avsnitt 5.8.18).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom hälsa under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Health) på högst 320 000 kronor (avsnitt 5.8.18).
 9. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom it-området under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Digital) på högst 420 000 kronor (avsnitt 5.8.18).
 10. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026–2028 för anslaget 2:20 Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift till en kunskaps- och innovationsplattform inom råvaror under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Raw Materials) på högst 380 000 kronor (avsnitt 5.8.20).
 11. Riksdagen godkänner att regeringen under 2026 beslutar om medlemskap i den belgiska juridiska personen European University for Customised Education Association internationale sans but lucratif (EUNICE AISBL) och bemyndigar regeringen att under 2026–2035 för anslagen 2:21 Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive 2:22 Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå besluta om en årlig medlemsavgift för universitetet på högst 700 000 kronor (avsnitt 5.8.21).
 12. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget 2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor besluta om kapitaltillskott till holdingbolag vid universitet och högskolor för finansiering av verksamhet som syftar till att främja kommersialisering av forskningsresultat och innovationer, inklusive idébanksmedel, på högst 52 000 000 kronor (avsnitt 5.8.65).
 13. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om bidrag till European Spallation Source ERIC (ESS) på högst 470 000 000 kronor (avsnitt 6.7.1).
 14. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om medlemsavgift till det gemensamma företaget för ett europeiskt högpresterande datorsystem (Euro-HPC) på högst 25 000 000 kronor (avsnitt 6.7.1).

15. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om kapitaltillskott till EISCAT AB på högst 5 000 000 kronor (avsnitt 6.7.1).
16. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning enligt tabell 1.1.
17. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som innebär att det införs ett nyckeltal för elevhälsa vid varje skolenhet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3169 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om likvärdighetsbidrag för förskolan och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja minimigränsen för rätten till allmän förskola från 15 till 20 timmar i veckan och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge alla barn rätt till fritidshemmet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3365 av Camilla Hansén m.fl. (MP):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att produktivitetsavdraget ska avvecklas för att stärka lärosätenas finansiering och oberoende och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3518 av Camilla Hansén m.fl. (MP):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning enligt förslaget i tabell A i motionen.

4. Riksdagen beslutar att anslaget 1:15 ska benämnas Statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling.

2025/26:3746 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning enligt förslaget i tabellen i motionen.

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att språkrav för pedagogisk personal i förskolan ska införas och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barnomsorg på kvällar, nätter och helger ska finnas för dem som behöver det, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kunskapsbidraget ska byggas ut och om att regeringen ska säkerställa att kunskapsbidraget fortsatt ska ha en fördelningsprofil som syftar till att öka skolans likvärdighet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra tillgången till vuxenutbildning som kräver miljöer som är investeringstunga på alla nivåer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler utbildningsplatser och höjd kvalitet i regionalt yrkesvux och tillkännager detta för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla kombinationsutbildningar och tillkännager detta för regeringen.
82. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga ut yrkeshögskolan med fler utbildningsplatser och tillkännager detta för regeringen.
86. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga ut lärcentrum i fler delar av landet och tillkännager detta för regeringen.
89. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska införas en pott med stimulansmedel till lärosäten i syfte att dessa ska bidra med ytterligare kompetens och spets till lärcentrum och tillkännager detta för regeringen.
90. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att ha fortsatt god tillgång på platser i den högre utbildningen i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2026 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Tusental kronor

Anslag		Regeringens förslag	S	V	Avvikelse från regeringen	
					C	MP
1:1	Statens skolverk	1 406 011	305 000	20 000	−87 700	±0
1:2	Statens skolinspektion	676 633	±0	±0	2 000	±0
1:3	Specialpedagogiska skolmyndigheten	894 052	±0	20 000	16 300	±0
1:4	Sameskolstyrelsen	68 698	±0	±0	−300	±0
1:5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	5 493 885	±0	1 000 000	−3 628 000	80 000
1:6	Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan	293 837	±0	±0	±0	±0
1:7	Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet samt kvalitetshöjande åtgärder inom förskola	5 760 000	600 000	518 000	−4 386 000	500 000
1:8	Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	206 720	±0	±0	±0	±0
1:9	Bidrag till svensk undervisning i utlandet	130 582	±0	±0	±0	±0
1:10	Fortbildning av lärare och förskolepersonal	1 109 526	±0	250 000	±0	±0
1:11	Skolforskningsinstitutet	47 910	±0	±0	2 800	±0
1:12	Praktiknära skolforskning	36 043	±0	±0	±0	±0
1:13	Bidrag till lärarlöner	4 875 000	±0	±0	±0	±0
1:14	Särskilda insatser inom skolområdet	173 418	±0	±0	±0	±0
1:15	Statligt stöd för stärkt kunskapsutveckling	9 364 600	3 695 000	±0	−9 365 000	1 500 000
1:16	Bidrag till vissa studier	17 525	±0	±0	±0	±0
1:17	Statligt stöd till vuxenutbildning	3 712 422	300 000	300 000	200 000	160 000
1:18	Myndigheten för yrkeshögskolan	202 724	±0	±0	−800	±0

Anslag		Regeringens		Avvikelse från regeringen		
		förslag	S	V	C	MP
1:19	Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	4 420 166	50 000	±0	49 300	±0
2:1	Universitetskanslersämbetet	166 446	±0	±0	-1 000	±0
2:2	Universitets- och högskolerådet	320 330	±0	20 000	-89 200	-88 000
2:3	Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 207 888	±0	±0	-10 100	16 000
2:4	Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 619 766	±0	±0	-11 700	19 000
2:5	Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 572 678	±0	±0	-11 700	19 000
2:6	Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 748 425	±0	±0	-12 200	20 000
2:7	Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 543 214	±0	±0	-11 600	19 000
2:8	Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 941 779	±0	±0	-8 700	14 000
2:9	Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 091 947	±0	±0	-9 600	16 000
2:10	Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 978 453	±0	±0	-8 900	15 000
2:11	Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 694 535	±0	±0	-7 800	13 000
2:12	Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 349 615	±0	±0	-6 100	10 000
2:13	Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 895 241	±0	±0	-8 600	14 000
2:14	Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 199 667	±0	±0	-5 300	9 000
2:15	Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	859 998	±0	±0	-3 900	6 000

Anslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
			S	V	C	MP
2:16	Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 973 459	±0	±0	-8 700	14 000
2:17	Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 435 827	±0	±0	-6 500	11 000
2:18	Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 207 400	±0	±0	-9 300	16 000
2:19	Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	832 619	±0	±0	-3 800	6 000
2:20	Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	530 237	±0	±0	-2 200	4 000
2:21	Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	824 443	±0	±0	-3 800	6 000
2:22	Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	311 502	±0	±0	-1 400	2 000
2:23	Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 283 484	±0	±0	-5 900	10 000
2:24	Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	429 188	±0	±0	-1 900	3 000
2:25	Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	966 377	±0	±0	-4 400	7 000
2:26	Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	356 479	±0	±0	-1 600	3 000
2:27	Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	672 410	±0	±0	-3 100	5 000
2:28	Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	311 638	±0	±0	-1 400	2 000
2:29	Malmö universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 148 114	±0	±0	-5 300	9 000
2:30	Malmö universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	330 179	±0	±0	-1 500	2 000

Anslag		Regeringens förslag		Avvikelse från regeringen		
		S	V	C	MP	
2:31	Mälardalens universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	746 278	±0	±0	–3 400	6 000
2:32	Mälardalens universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	309 021	±0	±0	–1 400	2 000
2:33	Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	317 252	±0	±0	–1 400	2 000
2:34	Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	119 201	±0	±0	–500	1 000
2:35	Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	235 787	±0	±0	–1 100	2 000
2:36	Stockholms konstnärliga högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	63 704	±0	±0	–300	1 000
2:37	Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	131 447	±0	±0	–600	1 000
2:38	Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	40 885	±0	±0	–200	1 000
2:39	Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	611 787	±0	±0	–2 800	5 000
2:40	Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå	119 515	±0	±0	–500	1 000
2:41	Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	513 590	±0	±0	–2 400	4 000
2:42	Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå	120 821	±0	±0	–500	1 000
2:43	Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	564 285	±0	±0	–2 600	4 000
2:44	Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå	128 297	±0	±0	–600	1 000
2:45	Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	497 394	±0	±0	–2 300	4 000

Anslag		Regeringens		Avvikelse från regeringen		
		förslag	S	V	C	MP
2:46	Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	115 343	±0	±0	−500	1 000
2:47	Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	484 014	±0	±0	−2 200	4 000
2:48	Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	108 153	±0	±0	−500	1 000
2:49	Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	386 068	±0	±0	−1 800	3 000
2:50	Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå	74 265	±0	±0	−300	1 000
2:51	Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	456 387	±0	±0	−2 100	3 000
2:52	Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå	104 446	±0	±0	−500	1 000
2:53	Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	196 524	±0	±0	−900	2 000
2:54	Konstfack: Forskning och utbildning på forskarnivå	25 943	±0	±0	−100	1 000
2:55	Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	76 756	±0	±0	−400	1 000
2:56	Kungl. Konsthögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	15 839	±0	±0	−100	1 000
2:57	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	156 768	±0	±0	−700	1 000
2:58	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Forskning och utbildning på forskarnivå	26 092	±0	±0	−100	1 000
2:59	Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	509 279	±0	±0	−2 300	4 000
2:60	Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	140 575	±0	±0	−600	1 000

Anslag		Regeringens			Avvikelse från regeringen	
		förslag	S	V	C	MP
2:61	Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	47 704	±0	±0	−400	1 000
2:62	Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	56 667	±0	±0	−200	1 000
2:63	Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet	4 415 760	±0	±0	−13 500	32 000
2:64	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	991 719	±0	648 000	97 000	50 000
2:65	Särskilda medel till universitet och högskolor	983 700	100 000	±0	−3 200	±0
2:66	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	3 039 108	±0	42 000	−13 800	22 000
2:67	Särskilda bidrag inom högskoleområdet	50 980	20 000	30 000	±0	20 000
3:1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	8 072 296	±0	10 000	±0	±0
3:2	Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	420 061	±0	±0	±0	±0
3:3	Vetenskapsrådet: Förvaltning	212 500	±0	±0	−1 000	±0
3:4	Rymdforskning och rymdverksamhet	1 477 356	±0	±0	±0	±0
3:5	Rymdstyrelsen: Förvaltning	55 379	±0	±0	−300	±0
3:6	Institutet för rymdfysik	65 811	±0	±0	−300	±0
3:7	Kungl. biblioteket	509 048	±0	±0	−1 100	±0
3:8	Polarforskningssekretariatet	75 359	±0	±0	−400	±0
3:9	Sunet	49 183	±0	±0	±0	±0
3:10	Överklagandenämnden för etikprövning	5 809	±0	±0	±0	±0
3:11	Etikprövningsmyndigheten	58 495	±0	±0	−300	±0
3:12	Nämnden för prövning av oredlighet i forskning	16 091	±0	±0	−100	±0
3:13	Särskilda utgifter för forskningsändamål	89 495	±0	±0	±0	±0
3:14	Gentekniknämnden	5 145	±0	±0	±0	±0
4:1	Internationella program	81 589	±0	20 000	±0	±0
4:2	Avgift till Unesco och ICCROM	32 186	±0	±0	±0	±0

Anslag		Regeringens förslag		Avvikelse från regeringen		
		S	V	C	MP	
4:3	Kostnader för Svenska Unescorådet	11 906	±0	±0	−100	±0
4:4	Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning	24 543	±0	±0	±0	±0
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>						
99:1	Sektorsbidrag skolan inkl. behörighetsreform	±0	±0	±0	19 680 000	±0
99:2	Fler timmar i fritids och förskola för fler barn	±0	±0	±0	±0	750 000
Summa anslag inom utgiftsområdet		106 936 696	5 070 000	2 878 000	2 244 000	3 380 000

BILAGA 3

Regeringens förslag till
beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till
beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2026 inom
utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	1 468 000	2027–2035
1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan	35 000	2027
1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet samt kvalitetshöjande åtgärder inom förskola	2 886 000	2027
1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal	535 000	2027–2029
1:12 Praktiknära skolforskning	72 100	2027–2029
1:13 Bidrag till lärarlöner	2 426 000	2027
1:15 Statligt stöd för stärkt kunskapsutveckling	7 583 200	2027
1:17 Statligt stöd till vuxenutbildning	9 672 000	2027–2029
1:19 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	12 300 000	2027–2033
3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	25 979 400	2027–2036
3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	2 808 900	2027–2031
3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet	6 000 000	2027–2035
4:1 Internationella program	90 412	2027–2028
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	71 856 012	